

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

REDACTIE : RIDDER RENÉ VICTOR, HOOFDREDACTEUR

E. BOONEN, C. CAENEPEEL

REDACTIEADRES : PROF. MR. RIDDER RENÉ VICTOR, BRITSELEI 40, 2000 ANTWERPEN

BESCHOUWINGEN OVER IMMUNITÉIT INZAKE DIPLOMATIEK, CONSULAIR EN INTERNATIONAAL VERKEER (slot)

*Rede uitgesproken door de eerste advocaat-generaal E. VAN DE VLIEDT
op de plechtige openingszitting van het Hof van Beroep te Brussel op 1 september 1976*

D. Immuniteten en onschendbaarheden

§ 1. Algemene immuniteit van rechtsmacht

Consulaire ambtenaren en consulaire bedienden zijn niet onderworpen aan de rechtsmacht van de rechterlijke of administratieve overheden van de verblijfstaat *ten aanzien van handelingen verricht bij de uitoefening van hun consulaire taak* (art. 43/1).

Zo kan de consul die in naam van de Staat een contract heeft gesloten waarvan hij de voorwaarden niet naleeft niet voor de burgerlijke rechter worden gedagvaard.

Die immuniteit van rechtsmacht geldt niet voor een burgerlijke vordering die hetzij voortvloeit uit een overeenkomst gesloten door belanghebbende waarbij hij niet uitdrukkelijk of stilzwijgend als mandataris van de zendstaat optrad hetzij is ingesteld door een derde in verband met schade voortvloeiende uit een ongeval in de verblijfstaat veroorzaakt door een voertuig, een schip of een luchtvaartuig (art. 43/2). Derhalve wanneer een consul een verkeersongeval veroorzaakt, "moet hij de door hem berokkende schade vergoeden, zelfs ingeval hij op strafgebied de immuniteit geniet".

Deze immuniteit wordt ook verleend aan de consulaire ereambtenaar (art. 71).

Bij zijn tot nu toe niet uitgegeven arrest van 15 mei 1975 in zake Chahir Jamonni en Chouate Ahmed Ben Mohamed, heeft de 14e kamer van uw Hof twee vreemdelingen die als boden werkzaam waren in een consulaire post op strafgebied veroordeeld wegens het toebrengen van slagen en verwondingen, dat in de consulaire gebouwen had plaatsgevonden. De diplomatieke en consulaire over-

heden van de zendstaat attesteerden dat de betrokkenen in dienst waren van het consulaat-generaal als consulaire bedienden, wat als gevolg had dat zij niet onderworpen waren aan de Belgische rechtsmacht ten aanzien van handelingen verricht bij de uitoefening van hun consulaire taak.

Het Hof is op deze attestaties niet ingegaan omdat het Belgische Ministerie van Buitenlandse Zaken de twee boden beschouwde als leden van het bedienend personeel, daar ze werkzaam waren bij de huishoudelijke dienst van een consulaire post. Trouwens, er was hun slechts een gewone verblijfkaart, bestemd voor het bedienend personeel, uitgereikt en geen vergunning van speciaal verblijf dat aan consulaire bedienden wordt verleend.

Hieruit volgt dat de attestatie afgeleverd door de autoriteiten van de zendstaat m.b.t. de juiste hoedanigheid van leden van een consulaire post met het oog op de erkenning van enige immuniteit niet beslissend is aangezien die hoedanigheid uit feitelijke elementen kan worden afgeleid door de ontvangende Staat.

§ 2. Persoonlijke onschendbaarheid van de consulaire beroepsambtenaren

Consulaire ambtenaren zijn gevrijwaard tegen aanhouding of voorlopige hechtenis, behalve in geval van een ernstige misdaad en ingevolge een beslissing genomen door de bevoegde rechterlijke overheid (art. 41).

Aan die twee voorwaarden dient cumulatief voldaan te worden. Zelfs in geval van een op heterdaad vastgestelde ernstige misdaad, kan niet worden overgegaan tot de aanhouding door de politie of de

rijksmacht zonder aanhoudingsbevel afgeleverd door de onderzoeksrechter.

"België heeft het standpunt verdedigd waarbij aan de twee voorwaarden niet cumulatief diende voldaan te worden; deze stelling is overigens in ons intern recht opgenomen en wordt bevestigd door verdragsteksten ter regeling van het geval van heterdaad. De Conferentie hield nochtans geen rekening met deze Belgische overwegingen. In België wordt de uitdrukking 'ernstige misdaad' geïnterpreteerd als misdrijf dat strafbaar is met een gevangenisstraf waarvan het maximum ten minste vijf jaar bedraagt."¹¹⁴

Het begrip ernstige misdaad is in de bilaterale overeenkomsten met Roemenië, Turkije, de U.S.S.R. en Joegoslavië in feite hetzelfde als in het Verdrag van Wenen.

Buiten het geval van ernstige misdaad, kan de consulaire ambtenaar niet worden opgesloten of aan enigerlei andere vorm van beperking van zijn persoonlijke vrijheid worden onderworpen, behalve bij de tenuitvoerlegging van een onherroepelijke rechterlijke uitspraak.

Indien een lid van het consulaire personeel wordt aangehouden of in voorlopige hechtenis wordt genomen of indien tegen hem een strafrechtelijke vervolging aanhangig wordt gemaakt, dient het hoofd van de consulaire post hiervan onmiddellijk in kennis te worden gesteld. Mocht deze laatste zelf het voorwerp van een dergelijke maatregel zijn, dan dient de verblijfstaat dit langs diplomatieke weg aan de zendstaat mede te delen (art. 42). Deze verplichting geldt eveneens ten overstaan van de consulaire ereambtenaren (art. 71).

Het hoofd van de *consulaire post* van *Sovjet-Rusland*, *Roemenië* of *Polen* in België geniet *echter* de *volledige strafrechtelijke immuniteit*, tenzij de zendstaat ervan afziet.

Anderzijds mag krachtens art. 8/2 van de consulaire overeenkomst van 2 september 1969 met de Verenigde Staten een Amerikaanse *consulaire ambtenaar* of *bediende* slechts aangehouden of vervolgd worden, indien hem een inbreuk ten laste gelegd wordt die, mocht zijn plichtigheid eraan komen vast te staan, met een *gevangenisstraf van minstens een jaar* bestraft zou worden¹¹⁵.

De door deze laatste overeenkomst geregelde voorrechten zijn dus enerzijds uitgebreider dan die welke door het Verdrag van Wenen verleend worden, daar ze eveneens van toepassing zijn op de consulaire *bedienden*; en anderzijds zijn ze minder uitgebreid daar het voldoende is dat de inbreuk

strafbaar is met een gevangenisstraf van minstens een jaar.

Indien ze geen gevangenisstraf van minstens een jaar kunnen oplopen, mogen voornoemde bevoorrechte personen evenmin vervolgd worden, zelfs zonder aanhouding.

Buiten het geval van geoorloofde aanhouding moet de consulaire ambtenaar die het voorwerp is van een strafrechtelijke vervolging in België, voor de bevoegde overheden verschijnen.

Het proces dient evenwel te worden gevoerd met de eerbied die hem uit hoofde van zijn officiële positie toekomt en behalve in het geval van een noodzakelijke voorlopige hechtenis in de gestelde voorwaarden, op een wijze die aan de uitoefening van de consulaire werkzaamheden zo weinig mogelijk afbreuk doet.

De familieleden van consulaire ambtenaren die bij hen inwonen genieten noch de onschendbaarheid van jurisdictie noch de persoonlijke onschendbaarheid, *met uitzondering* der familieleden van de Poolse consulaire ambtenaren¹¹⁶.

§ 3. Getuigenverhoor

De leden van een consulaire post (consulaire ambtenaren, consulaire bedienden en leden van het bedienend personeel) zijn niet gehouden als getuigen op te treden inzake aangelegenheden die verband houden met de uitoefening van hun werkzaamheden of officiële briefwisseling en documenten die daarop betrekking hebben over te leggen (art. 44/3).

Ook de consulaire ereambtenaar geniet dit voorrecht.

Buiten voormeld geval kunnen de leden van een consulaire post worden opgeroepen om als getuige op te treden.

Maar geen dwang mag worden uitgeoefend of een strafmaatregel worden uitgevaardigd tegen een vreemde consulaire ambtenaar die weigert te getuigen. De overheid kan hem waar mogelijk een verhoor als getuige afnemen te zijnen huize of op de consulaire post of van hem een schriftelijke verklaring aanvaarden (art. 44/1 en 2).

§ 4. De consulaire ereambtenaren

De consulaire *ereambtenaren* (consules electi) zowel Belgen als vreemdelingen die voortdurend in België verblijven genieten *niet* de persoonlijke onschendbaarheid die aan de beroepsconsuls toegekend wordt (artt. 63 en 71).

De consulaire ereambtenaar moet voor de be-

¹¹⁴ Parl. Besch., Kamer, 1968-69, nr. 465/1, memorie van toelichting, blz. 20, art. 41.

¹¹⁵ Verdrag met de V.S. van Amerika goedgekeurd door de Wet van 8 augustus 1973 (B.S., 20 december 1973, blz. 14622).

¹¹⁶ Consulaire Overeenkomst met Polen van 11 februari 1972, goedgekeurd door de Wet van 22 november 1973 (B.S., 5 februari 1974, blz. 1594).

voegde overheden verschijnen, indien een strafrechtelijke procedure tegen hem wordt ingesteld.

Niettemin verdient het aanbeveling dat een vreemde ereconsulaire ambtenaar enkel in voorlopige hechtenis zou worden genomen wegens zeer uitzonderlijke en ernstige gevallen.

In dat verband dient te worden aangestipt dat de helft van het Belgische consulaire korps uit consulaire ereambtenaren bestaat¹¹⁷.

Een soepele begrijpende houding van de Belgische overheden is van aard om een feitelijke wederkerigheid vanwege andere Staten op dit vlak te bevorderen.

§ 5. *Onschendbaarheid van de consulaire gebouwen*

a) De consulaire gebouwen van een door een *beroepsconsul geleide consulaire post* zijn principieel onschendbaar (art. 31). Ze moeten beschermd worden tegen indringers en tegen het toebrengen van schade (art. 59). De Belgische overheden mogen het gedeelte van de consulaire gebouwen dat uitsluitend voor de werkzaamheden van de consulaire post wordt gebruikt, slechts betreden met toestemming van het hoofd van de consulaire post, of van zijn gemachtigde of van het hoofd van de diplomatieke zending van de zendstaat. De toestemming van het hoofd van de consulaire post wordt echter geacht stilzwijgend te zijn gegeven in geval van brand of een andere ramp die onmiddellijk beschermend optreden noodzakelijk maakt.

De consulaire gebouwen mogen niet worden gebruikt op een wijze die onverenigbaar is met de consulaire werkzaamheden.

Het probleem van het asielrecht werd in het verdrag geweerd, aangezien dit recht in hoofde van consulaire posten niet bestaat in het internationaal gewoonterecht¹¹⁸.

b) In de *Britse consulaire gebouwen* mag, wanneer het een post betreft geleid door een beroepsconsul, een huiszoeking bij gebrek aan toestemming van het hoofd van de consulaire post plaatshebben ter uitvoering van een rechterlijk mandaat of beveling en mits daartoe machtiging is gegeven door de minister van Buitenlandse Zaken¹¹⁹.

De instemming van de Britse consul mag verondersteld worden stilzwijgend te zijn gegeven in de

gevallen van brand of ander onheil of indien de Belgische overheden ernstige redenen hebben te geloven dat een strafbaar feit, gepaard met geweld ten aanzien van personen of goederen, op het punt staat in de consulaire lokalen bedreven te worden, bedreven wordt of is.

Indien de Britse consul zou weigeren, een door het gerecht opgespoorde persoon, die in die lokalen een toevluchtsoord gevonden heeft, aan de Belgische overheden over te leveren, zouden die overheden indien nodig en mits daartoe rechterlijk gemandateerd, de consulaire gebouwen mogen betreden, ten einde de opgezochte persoon in hechtenis te nemen. Ook in dit geval zou een machtiging van de minister van Buitenlandse Zaken vereist zijn.

In een overeenkomst met Turkije werden betreffende huiszoekingen in de consulaire gebouwen, gelijkaardige bepalingen opgenomen¹²⁰.

c) De *consulaire gebouwen* van de *Unie van Socialistische Sovjetrepublieken*, alsmede de ambtswoning van het hoofd van de consulaire post zijn onschendbaar; ze mogen niet betreden worden door de autoriteiten van de verblijfstaat tenzij het hoofd van de consulaire post, het hoofd van de diplomatieke zending van de zendstaat of de door een hunner aangewezen persoon daarin toestemt¹²⁰.

d) De onschendbaarheid der gebouwen van een door een *consulaire ereambtenaar geleide post* wordt niet door het Verdrag van Wenen erkend (art. 59 en 31).

e) De woning van een consulaire ambtenaar, of hij een beroepsambtenaar dan wel een ereambtenaar is, geniet volgens het Verdrag van Wenen geen onschendbaarheid (art. 31).

In feite betaamt het wegens de eerbied verschuldigd aan een consulaire ambtenaar, slechts met grote omzichtigheid een bevel tot huiszoeking in zijn woning uit te vaardigen. De huiszoeking moet werkelijk onontbeerlijk zijn voor het onderzoek van een wel bepaald ernstig misdrijf.

Het past anderzijds met zekere bilaterale consulaire overeenkomsten rekening te houden, krachtens welke de privé-woning van de consulaire ambtenaren onschendbaar is.

De Wet van 18 juni 1870 houdende goedkeuring van de Consulaire Overeenkomst van 19 maart 1870 tussen België en Spanje, bepaalt dat "de consulaire kanselarijen en woningen te allen tijde onschendbaar zullen zijn. De plaatselijke overheden mogen er onder geen voorwendsel binnendringen (...)" (art. 6)¹²¹.

¹²⁰ Art. 21 van de Consulaire Overeenkomst met de U.S.S.R. van 12 juli 1972, goedgekeurd door de Wet van 14 januari 1975 (B.S., 9 augustus 1975, blz. 9725).

¹²¹ B.S., 22 juni 1870.

¹¹⁷ Parl. Besch., Kamer, 1968-69, nr. 465/1, memorie van toelichting, blz. 26, hoofdstuk III, 1e lid.

¹¹⁸ *Ib.*, blz. 17, art. 31, laatste lid.

¹¹⁹ Art. 16 van de Consulaire Overeenkomst van 8 maart 1961 met Groot-Brittannië, goedgekeurd door de Wet van 12 juni 1964 (B.S., 9 oktober 1964, blz. 10739) en art. 16 van de Consulaire Overeenkomst met Turkije van 28 april 1972, goedgekeurd door de Wet van 22 augustus 1974 (B.S., 14 april 1976, blz. 4673).

Dezelfde onschendbaarheid van de privé-woning dient toegekend te worden aan de consulaire ambtenaren van de volgende landen: Italië, Portugal, Griekenland, Nicaragua, Peru, Denemarken, Bolivia, ofschoon de overeenkomsten met deze landen uitdrukkelijk slechts in de onschendbaarheid van de consulaire lokalen voorzien.

De clausule van de meest begunstigde natie is inderdaad in de bedoelde overeenkomsten opgenomen.

De bilaterale overeenkomst met Groot-Brittannië voorziet slechts, zoals hierboven is gezegd, in een betrekkelijke onschendbaarheid van de consulaire lokalen en bevat anderzijds de clausule van de meest begunstigde natie niet. De privé-woning van de Britse consulaire ambtenaren geniet dus geen onschendbaarheid.

§ 6. *Onschendbaarheid van de consulaire archieven en documenten*

Het consulaire archief en de documenten van een door een *beroepsconsul* geleide consulaire post zijn te allen tijde en waar ze zich ook mogen bevinden onschendbaar (art. 33).

Wanneer het gaat om het archief van een consulaire post die geleid wordt door een consulaire ereambtenaar is de onschendbaarheid van het archief eveneens absoluut, mits het gescheiden wordt gehouden van andere papieren en documenten en in het bijzonder van de particuliere briefwisseling van het hoofd van een consulaire post en van iedere persoon die met hem samenwerkt, alsmede van de goederen, boeken of documenten die betrekking hebben op hun beroep of handel (art. 61).

§ 7. *Onschendbaarheid van de officiële briefwisseling* (artt. 35/2 en 58)

De officiële briefwisseling van de consulaire post is onschendbaar (art. 35/2). Onder "officiële briefwisseling" wordt verstaan alle op de consulaire post en zijn werkzaamheden betrekking hebbende briefwisseling, zelfs wanneer deze zich niet in de consulaire tas of in handen van een consulaire koerier bevindt.

Deze onschendbaarheid geldt ook voor de consulaire posten die geleid worden door een consulaire ereambtenaar (art. 58).

§ 8. *De bescherming van de consulaire tas*

De pakketten welke de consulaire tas (valise consulaire) vormen en die uitgaan van een door een beroeps- of ereconsul geleide post of die voor een zulke post bestemd zijn, moeten zichtbare kentekenen dragen waaruit hun aard blijkt. Ze mogen slechts officiële briefwisseling en documenten of

uitsluitend voor officieel gebruik bestemde goederen bevatten (art. 35/4).

Deze tas mag niet worden geopend of vastgehouden (artt. 35/3 en 58). Indien de bevoegde Belgische overheden echter ernstige redenen hebben om aan te nemen dat de tas iets anders bevat dan de bovenbedoelde briefwisseling, documenten of goederen, kunnen zij verzoeken dat de tas in hun aanwezigheid door een daartoe gemachtigd vertegenwoordiger van de zendstaat wordt geopend. Indien de overheden van deze Staat weigeren aan dit verzoek te voldoen, wordt de tas teruggestuurd naar de plaats van verzending.

§ 9. *Onschendbaarheid van de consulaire koerier*

Bij de uitoefening van zijn werkzaamheden wordt de consulaire koerier door de Staten van verblijf beschermd.

Hij geniet persoonlijke onschendbaarheid en is gevrijwaard tegen elke vorm van aanhouding of gevangenhouding (art. 35/5).

In principe is die onschendbaarheid beperkt tot de koerier die noch Belg is, noch duurzaam in België verblijft, tenzij hij onderdaan is van de zendstaat.

Ze kan echter worden uitgebreid tot de personen die er in principe van uitgesloten zijn, indien de Belgische regering daartoe haar toestemming geeft.

De consulaire koerier dient een officieel document bij zich te dragen waaruit zijn hoedanigheid en het aantal pakketten die de consulaire tas vormen, blijken.

De zendstaat, zijn diplomatieke zendingen en zijn consulaire posten kunnen consulaire koeriers ad hoc aanwijzen. De bovenvermelde immuniteiten zijn echter niet meer van toepassing wanneer deze koerier de zich onder zijn hoede bevindende consulaire tas aan de geadresseerde heeft overhandigd (art. 35/6).

Een consulaire tas kan worden toevertrouwd aan de gezagvoerder van een schip of van een burgerluchtvaartuig. Deze dient te worden voorzien van een officieel document betreffende de samenstelling van de tas, doch hij wordt niet als consulaire koerier beschouwd. Na overeenkomst met de bevoegde plaatselijke overheden, kan de consulaire post de tas doen in ontvangst nemen door een van haar leden (art. 35/7).

De onschendbaarheid van de koerier betreft zowel de door ereambtenaren als de door beroepsambtenaren geleide consulaire posten (art. 58).

E. *De uitoefening van consulaire werkzaamheden door een diplomatieke zending*

De leden van een diplomatieke zending die zoals toegelaten door art. 3 van het verdrag, consulaire

werkzaamheden uitoefenen, blijven het diplomatiek statuut genieten (zie art. 70). Voor het overige worden zij bij het uitoefenen van hun consulaire bedrijvigheid aan de bepalingen van het verdrag inzake consulaire verkeer onderworpen.

Indien het hoofd van een consulaire post niet in staat is zijn werkzaamheden uit te oefenen of indien zijn plaats openstaat, kan een waarnemend hoofd voorlopig optreden als hoofd van de consulaire post (art. 15/1).

Het waarnemend hoofd geniet het voordeel van de bepalingen van het verdrag, maar de verblijfstaat is niet verplicht hem faciliteiten, voorrechten of immuniteiten te verlenen, die het hoofd van de consulaire post slechts geniet onder voorwaarden waaraan het waarnemend hoofd van de post niet voldoet (art. 15/3).

Wanneer een lid van het diplomatiek personeel wordt aangewezen als waarnemend hoofd van een consulaire post, blijft hij evenwel diplomatieke voorrechten en immuniteiten genieten indien de verblijfstaat zich daartegen niet verzet (art. 15/4).

In dit verzet werd voorzien om te vermijden dat in verscheidene plaatsen buiten de hoofdstad zich diplomatieke ambtenaren zouden vestigen die over volledige diplomatieke voorrechten en immuniteiten beschikken. In België verliest een diplomatiek ambtenaar die als waarnemend hoofd van een consulaire post optreedt zijn diplomatiek statuut¹²².

F. Het verzaken van voorrechten en immuniteiten

De zendstaat kan, m.b.t. een lid van de consulaire post, afstand doen van de in de artt. 41, 43 en 44 bedoelde voorrechten en immuniteiten. Het verzaken dient uitdrukkelijk kenbaar te worden gemaakt en schriftelijk ter kennis van de verblijfstaat te worden gebracht.

Indien een consulaire ambtenaar of een consulaire bediende een rechtsgeding aanhangig maakt in een zaak waarin hij immuniteit van rechtsmacht zou kunnen genieten krachtens artikel 43, kan hij zich ten aanzien van een tegeneis die rechtstreeks verband houdt met de hoofdvordering niet beroepen op immuniteit van rechtsmacht.

Het verzaken van de immuniteit van rechtsmacht ten aanzien van burgerrechtelijke of administratiefrechtelijke vorderingen wordt niet geacht afstand van immuniteit ten aanzien van de tenuitvoerlegging van het vonnis in te houden; hiervoor dient afzonderlijk afstand te worden gedaan (art. 45).

G. Andere vrijstellingen

De artikelen 32, 46, 47, 48, 49, 50, 51 en 52 verlenen, onder bepaalde voorwaarden, aan de leden van een consulaire post zekere vrijstellingen van vreemdelingenregistratie en van verblijfsvergunningen, van arbeidskaart, van sociale verzekering, van belasting, van douanerecht en douaneonderzoek en van dienstbetoon.

De artikelen 60, 62, 65, 66 en 67 betreffen enkele van voornoemde vrijstellingen toepasselijk op consulaire ereambtenaren en consulaire posten die door zulke ambtenaren worden geleid.

H. Bescherming van consulaire ambtenaren

Art. 40 betreft het nemen van alle passende maatregelen om te verhinderen dat hun persoon, hun vrijheid of waardigheid in gevaar wordt gebracht.

Deze beschermingsmaatregelen zijn dezelfde als de geëigende maatregelen van art. 29 van het Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer ten overstaan van de diplomatieke agenten.

I. Uitoefening van een winstgevende activiteit

Consulaire beroepsambtenaren mogen in de verblijfstaat geen beroeps- of handelsactiviteit uitoefenen gericht op persoonlijke winst.

Door dit beginsel worden evenwel geen bijkomstige wetenschappelijke of culturele activiteiten van een consulaire ambtenaar verboden.

De voorrechten en immuniteiten worden ontzegd aan consulaire bedienden of leden van het bedienend personeel die in de verblijfstaat een eigen winstgevende activiteit uitoefenen, aan leden van hun gezin of leden van hun particulier personeel, en aan leden van het gezin van een lid van een consulaire post die zelf een eigen winstgevende activiteit in de verblijfstaat uitoefenen (art. 57).

Na voorgaande beschouwingen over het consulaire verkeer, meen ik in de korte tijd die me nog overblijft te moeten besteden aan enkele aspecten van internationale organisaties en vooral van de immuniteiten of voorrechten die met hun activiteit verband houden.

Voorwoord over de internationale organisatie

"De internationale organisatie steunt op een Statenverbinding, waarbij de betrokken Staten in een verdragsregeling zijn overeengekomen een nieuwe internationale rechtspersoon in het leven te roepen. Aan deze nieuwe rechtspersoon wordt door het Verdrag een bepaalde structuur verleend en worden bepaalde volkenrechtelijke bevoegdheden toegekend,

¹²² Parl. Besch., Kamer, 1968-69, nr. 465/1, memorie van toelichting, blz. 15, art. 15.

die beide nodig zijn voor het bereiken van het doel, dat de Staten bij de oprichting beoogden.”¹²³

Na de stichting van de Volkenbond ontstond tijdens de tweede wereldoorlog de Organisatie der Verenigde Naties (O.N.U.).

Evenmin als de Volkenbond hebben de Verenigde Naties ten doel een superstaat te vormen¹²⁴.

III. DE GESPECIALISEERDE ORGANISATIES DER VERENIGDE NATIES

Het Handvest van de Organisatie der Verenigde Naties voorziet naast zijn hoofdorganen in gespecialiseerde organisaties die moeten bijdragen tot de verwezenlijking van de internationale samenwerking¹²⁵.

Het Verdrag aangenomen te New-York op 21 november 1947, goedgekeurd door de Wet van 8 april 1953, betreft de voorrechten en immuniteiten van deze gespecialiseerde organisaties¹²⁶.

Als zodanig komen in het bijzonder naar voren : de Internationale Arbeidsorganisatie ; de Voedsel en Landbouw Organisatie (F.A.O.) ; de Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur (U.N.E.S.C.O.) ; de Internationale Burger Luchtvaart Organisatie (I.C.A.O.) ; het Internationaal Muntfonds ; de Internationale Bank voor Wederopbouw en Economische Ontwikkeling (Wereldbank) ; de Wereldorganisatie voor de Gezondheid (W.H.O.) ; de Wereldpostvereniging ; de Internationale Vereniging voor Verreberichtgeving ; iedere andere organisatie verbonden aan de Verenigde Naties overeenkomstig de artt. 57 en 63 van het handvest¹²⁷.

De oorzaak van het verband, dat bestaat tussen deze instellingen en de V.N., ligt in het feit, dat een internationale samenwerking op economisch, sociaal en cultureel gebied een reeks gespecialiseerde activiteiten noodzakelijk maakt¹²⁸.

”De agenten van het internationaal personeel verlenen hun diensten op uitsluitende wijze aan de organisatie ; zij staan nooit in dienst van een bepaalde regering als dusdanig. Wat de leden der nationale delegaties betreft, deze verliezen nooit volledig de hoedanigheid van agenten van de Staat die zij bij de organisatie vertegenwoordigen, zelfs wanneer ze

van bepaalde organen der organisatie deel uitmaken en aldus rechtstreeks haar wilsvorming en handelingen beïnvloeden.

”Het bestuurlijk gezag over de leden van het internationaal personeel wordt uitgeoefend door het administratief hoofd der organisatie ; de leden der nationale delegaties staan onder het toezicht van hun eigen nationale overheden, die hun de nodige richtlijnen over de te volgen politiek verschaffen en wier orders zij uitvoeren.”¹²⁹

De standaardclausules van het Verdrag van 21 november 1947 zijn op elke gespecialiseerde organisatie toepasselijk, onder voorbehoud van de bijzondere bepalingen die voor iedere organisatie het voorwerp kunnen uitmaken van bijlagen bij het verdrag.

Geen der voornoemde gespecialiseerde organisaties heeft haar zetel in België. Maar de verleende voorrechten en immuniteiten zijn van toepassing op de vergaderingen die door een gespecialiseerde instelling zouden kunnen worden bijeengeroepen in België.

De aan deze internationale organisaties en aan hun vertegenwoordigers of personeelsleden toegekende immuniteiten zijn nagenoeg gelijkgesteld met de diplomatieke onschendbaarheid wat de gebouwen, de terreinen en het archief van de instellingen en in uitzonderlijke gevallen wat de persoon van zekere hoge ambtenaren betreft. Afstand van immuniteit kan uitdrukkelijk gedaan worden betreffende eigendommen en bezittingen van de organisaties maar mag zich niet uitstrekken tot enige maatregel van tenuitvoerlegging.

Deze internationale organismen genieten op het grondgebied van de lid-staten slechts de voorrechten en immuniteiten die nodig zijn ter vervulling van hun taak.

Voorrechten en immuniteiten worden aan de vertegenwoordigers van leden niet toegekend voor hun persoonlijk voordeel, doch ten einde de onafhankelijke uitoefening van hun functies in verband met de gespecialiseerde organisaties te verzekeren. Derhalve heeft een lid de plicht afstand te doen van de immuniteit van zijn vertegenwoordiger telkens wanneer naar het oordeel van dit lid, de immuniteit aan de loop van de gerechtigheid in de weg zou staan en van de immuniteit afstand kan worden gedaan zonder dat inbreuk wordt gemaakt op het doel waarvoor de immuniteit wordt toegekend (art. V, § 16, van het verdrag).

Hetzelfde principe geldt voor de functionarissen (art. VI, § 21, van het verdrag).

Het Verdrag van 13 februari 1946 van de Alge-

¹²³ VAN BOGAERT, *op. cit.*, blz. 95.

¹²⁴ FRANÇOIS, *op. cit.*, blz. 161-162, PETKO RADOINOU, ”Les institutions spécialisées de l’O.N.U. et la Coopération internationale”, in *Le droit au service de la Paix*, Revue de l’association internationale des juristes démocrates, Directeur D.N. Pritt Q. C nouvelle série n° 4, juni 1956, blz. 10-12 en 13.

¹²⁵ VAN BOGAERT, *op. cit.*, blz. 122.

¹²⁶ B.S., 1953, blz. 7402.

¹²⁷ Art. 1 van het Verdrag van New-York van 21 november 1947.

¹²⁸ VAN BOGAERT, *op. cit.*, blz. 122.

¹²⁹ SYLVAIN FREY, ”Algemene beschouwingen over het personeel der Internationale Organisaties en het Internationaal Openbaar Ambt”, in *Studies en voordrachten*, VI, Vrije Universiteit te Brussel, blz. 88.

mene Vergadering der Verenigde Naties door de Belgische Wet van 28 augustus 1948 goedgekeurd¹³⁰ bedong reeds in zijn artikel IV, sectie 14, dat de voorrechten en immuniteiten aan de vertegenwoordigers van de leden der V.N. niet toegekend werden voor hun persoonlijk voordeel, doch enkel ten einde de onafhankelijke uitoefening van hun functies in verband met de organisatie van de Verenigde Naties te verzekeren.

Voornoemde immuniteiten zijn dus uiteraard en principieel verschillend van de onschendbaarheid *ratione personae* die de persoon van de diplomaat beschermt afgezien van de aard van de gestelde daad.

Aangezien, wat de internationale organisaties betreft, de prerogatieven in het belang van de organisatie en niet voor de betrokkene persoonlijk toegekend worden, is het in beginsel niet voldoende tot de internationale staf te behoren om ze te genieten; de voorrechten en immuniteiten worden verleend aan die categorieën agenten wier activiteit zulks vereist. Gewoonlijk bepalen de overeenkomsten welke organen of overheden der organisatie bevoegd zijn om deze categorieën aan te wijzen¹³¹.

A. De vertegenwoordigers van leden der gespecialiseerde organisaties

Alle vertegenwoordigers, plaatsvervangende vertegenwoordigers, adviseurs, technische deskundigen en secretarissen van afvaardigingen genieten gedurende de uitoefening van hun functies en gedurende hun reis naar en van de plaats van samenkomst:

- immuniteit van arrestatie of gevangenhouding;
- immuniteit van inbelagneming van hun persoonlijke bagage;
- vrijstelling van rechtsvervolging met betrekking tot in hun officiële hoedanigheid verrichte handelingen (met inbegrip van hun woorden en geschriften);
- onschendbaarheid voor alle papieren en stukken.

Op de in België gehouden vergaderingen genieten de Belgische vertegenwoordigers nochtans geen immuniteit (art. V, § 17, van het verdrag).

B. De functionarissen (art. VI)

Ze genieten eveneens zoals de vertegenwoordigers immuniteit van rechtsvervolging met betrekking tot in hun officiële hoedanigheid verrichte handelingen

(met inbegrip van hun woorden en geschriften) (§ 19).

De directeur-generaal van elke gespecialiseerde organisatie, alsmede elke ambtenaar die in zijn naam tijdens zijn afwezigheid handelt, geniet voor hem en voor zijn echtgenote en zijn minderjarige kinderen, de diplomatieke immuniteit (§ 21).

Indien door het Internationaal Gerechtshof uitgemakt wordt dat een misbruik van een voorrecht of van een immuniteit zich heeft voorgedaan, kan het voordeel ervan worden ingetrokken.

IV. DE REGIONALE ORGANISATIES

Ten gevolge van de internationale politieke verhoudingen vormden zich anderzijds verschillende hiernavermelde regionale groeperingen van Staten die o.m. speciaal Europa aanbelangen zoals: de Noord-Atlantische Organisatie NAVO of NATO (North Atlantic Treaty Organisation), in de Franse taal OTAN (Organisation du Traité de l'Atlantique Nord) en de Westeuropese instellingen die o.m. omvatten:

- 1) de Raad van Europa;
- 2) de Organisatie van Europese Economische Samenwerking (O.E.E.C. of O.E.C.E.) (Organisation Européenne de Coopération économique);
- 3) de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (E.G.K.S.);
- 4) Het Verdrag van de Europese Economische Gemeenschap (E.E.G.); het heeft tot doel een gemeenschappelijke markt op te richten;
- 5) de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom);
- 6) de te Brussel in 1953 opgerichte Europese Conferentie van Ministers van Transport;
- 7) Benelux (Nederlands-Belgisch-Luxemburgse Douaneovereenkomst);
- 8) Overeenkomst tot oprichting van het Europees Centrum voor weervoorspellingen op middellange termijn en bijlage; Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van het Europees Centrum voor weervoorspellingen op middellange termijn, opgemaakt te Brussel op 11 oktober 1973, goedgekeurd door de Wet van 16 juni 1975 (B.S., 22 december 1975, blz. 16291). De zetel van het centrum is gevestigd te Shinfield Park Groot-Brittannië.

Het bestaan van die regionale organisaties is toegelaten door het Handvest van de V.N. aangezien hun werkzaamheden in overeenstemming zijn met de doeleinden en beginselen van de V.N.¹³²

In dit summier betoog zal ik mij praktisch moeten beperken tot de hoofdzakelijke ontleding in het bijzonder van de voorrechten en immuniteiten in

¹³⁰ B.S., 15-16-17 november 1948, blz. 9190.

¹³¹ SYLVAIN FREY, *op. cit.*, blz. 97 en voetnoten 43 en 45.

¹³² Art. 52 van het Handvest van de V.N. van 26 juni 1945, goedgekeurd door de Wet van 14 december 1945.

verband met de internationale instellingen in België gevestigd en in de geest van de V.N. opgericht ten einde bij te dragen tot internationale samenwerking.

A. De Europese Gemeenschappen

§ 1. Doel

a) *De Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal* werd opgericht door het Verdrag van 18 april 1951, goedgekeurd door de Wet van 25 juni 1952 (E.G.K.S., in het Frans C.E.C.A.)¹³³.

Deze Europese Gemeenschap heeft o.m. ten doel, in harmonie met de algemene economie der deelnemende Staten en daartoe in staat gesteld door de instelling van een gemeenschappelijke markt, bij te dragen tot de economische ontwikkeling, de uitbreiding van de werkgelegenheid en de verhoging van het levenspeil in de deelnemende Staten (art. 2).

b) *De Europese Economische Gemeenschap* (E.E.G., in het Frans "La Communauté Economique Européenne", C.E.E.) werd opgericht door het Verdrag van 25 maart 1957 met de bijgaande protocollen ondertekend op 17 april 1957, goedgekeurd door de Wet van 2 december 1957¹³⁴.

De Gemeenschap heeft tot taak, door het instellen van een gemeenschappelijke markt en door het geleidelijk nader tot elkaar brengen van het economisch beleid van de Lid-Staten, te bevorderen: de harmonische ontwikkeling van de economische activiteit binnen de gehele Gemeenschap, een gestadige en evenwichtige expansie, een grotere stabiliteit, een toenemende verbetering van de levensstandaard, en nauwere betrekkingen tussen de in de Gemeenschap verenigde Staten (art. 2 van het verdrag).

c) *De Europese Gemeenschap voor Atoomenergie* (Euratom) werd door het Verdrag van 25 maart 1957 opgericht ten einde, door het scheppen van de voorwaarden noodzakelijk voor de snelle totstandkoming en groei van de industrie op het gebied van de kernenergie, bij te dragen tot de verhoging van de levensstandaard in de Lid-Staten en de ontwikkeling van de betrekkingen met andere landen (art. 1 van het verdrag).

§ 2. Instellingen

De vervulling van hun taak en de in dit verband voorgeschreven activiteit wordt verzekerd:
door een Vergadering,
een Raad,
een Commissie,
een Hof van Justitie.

Dezelfde vergadering is gemeen aan de drie gemeenschappen en oefent de bevoegdheden uit die aan de vergaderingen van deze drie gemeenschappen onderscheidenlijk door de verdragen tot hun oprichting toegekend werden¹³⁵.

Ook worden de bevoegdheden, onderscheidenlijk door de verdragen tot oprichting van de drie gemeenschappen toegekend aan een Hof van Justitie, door hetzelfde Hof van Justitie uitgeoefend¹³⁶.

Door de Wet van 13 mei 1966 wordt goedgekeurd het Verdrag tot instelling van één Raad en één Commissie welke de Europese Gemeenschappen gemeen hebben (Fusieverdrag) en van het Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Gemeenschappen, ondertekend te Brussel op 8 april 1965¹³⁷.

Volgens art. 1 treedt de ingestelde Raad in de plaats van de Bijzondere Raad van Ministers van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, de Raad van de Europese Economische Gemeenschap en de Raad van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, instellingen waarvan de nieuw opgerichte Raad de algemene en bijzondere bevoegdheden uitoefent.

Anderzijds wordt volgens art. 9 een commissie ingesteld, genoemd "De Commissie" die in de plaats treedt van de Hoge Autoriteit van de E.G.K.S., van de Commissies van de E.E.G. en Euratom, instellingen waarvan de nieuw opgerichte Commissie de algemene en bijzondere bevoegdheden uitoefent.

§ 3. Voorrechten en immuniteiten

Ze genieten op het grondgebied van de Lid-Staten de voorrechten en immuniteiten welke nodig zijn ter vervulling van hun taak.

Elke instelling is gehouden de aan een ambtenaar of ander personeelslid verleende immuniteit op te heffen in alle gevallen, waarin zulks naar hun mening niet strijdig is met de belangen van de gemeenschap (art. 28 van het Fusieverdrag en art. 18 van het bijgaande protocol).

a) *Immuniteiten van de gemeenschappen*

De gebouwen en terreinen van de gemeenschappen zijn onschendbaar. Zij zijn vrijgesteld van huiszoeking, vordering, verbeurdverklaring of onteigening. De eigendommen en bezittingen van de gemeenschappen kunnen zonder toestemming van het Hof van Justitie niet worden getroffen door enige dwangmaatregel van bestuurrechtelijke of gerechtelijke aard (Protocol art. 1).

¹³⁵ Artt. 1 en 2 van de Overeenkomst betreffende bepaalde instellingen welke de Europese Gemeenschappen gemeen hebben, ondertekend op 25 maart 1957 te Rome, goedgekeurd door de Wet van 2 december 1957, B.S., 25 december 1957, blz. 9311.

¹³⁶ Zelfde overeenkomst, artt. 3 en 4.

¹³⁷ B.S., 8 juli 1967, blz. 7369.

¹³³ B.S., 6 augustus 1952, blz. 5607.

¹³⁴ B.S., 25 december 1957, blz. 9180.

Deze immuniteit van dwangmaatregelen of van executie betekent niet noodzakelijk immuniteit van rechtsmacht.

De gemeenschap kan derhalve het voorwerp zijn van een burgerlijke rechtsovereenkomst zoals een Staat zelf het kan zijn op zijn eigen grondgebied¹³⁸.

Het archief van de gemeenschappen is onschendbaar (Protocol art. 2).

Voor hun officiële mededelingen en het overbrengen van al hun documenten genieten de instellingen van de gemeenschappen zonder censuur de behandeling, welke aan diplomatieke missies wordt toegestaan (Protocol art. 6).

De gemeenschappen, hun bezittingen, inkomsten en andere eigendommen zijn vrijgesteld van alle directe belastingen; ze zijn vrijgesteld van alle douanerechten, in- en uitvoerverboden en beperkingen met betrekking tot goederen bestemd voor officieel gebruik van de gemeenschappen (Protocol artt. 3 en 4).

b) *Immunititeiten en voorrechten van de leden van de Vergadering*

Tegen de leden van de vergadering kan geen opsporing plaatsvinden, noch kunnen zij worden aangehouden of vervolgd op grond van de mening of de stem die zij in de uitoefening van hun ambt hebben uitgebracht (Protocol art. 9).

Tijdens de zittingsduur van de Vergadering genieten de leden:

1. op hun grondgebied, de immunititeiten welke aan de leden van de volksvertegenwoordiging in hun land zijn verleend; (voor de Belgische leden de immunititeiten van de artt. 44 en 45 van de Belgische Grondwet);

2. op het grondgebied van elke andere Lid-Staat, vrijstelling van aanhouding en gerechtelijke vervolging in welke vorm ook.

De immuniteit beschermt hen eveneens wanneer zij zich naar de plaats van de bijeenkomst van de Vergadering begeven of daarvan terugkeren.

Op deze immuniteit kan geen beroep worden gedaan in geval van ontdekking op heterdaad, terwijl zij evenmin kan verhinderen dat de Vergadering het recht uitoefent de immuniteit van een harer leden op te heffen (Protocol art. 10).

Bij gebrek aan nadere toelichting dient dit begrip te worden uitgelegd zoals inzake de parlementaire onschendbaarheid bedoeld bij art. 45 van de Belgische Grondwet.

De rechtsvervolgung moet onmiddellijk, dit is na zeer korte tijd volgen op de vaststelling op heterdaad gedaan door een bevoegde officier van gerechtelijke politie bijv. of ten minste na het einde

van de ononderbroken opsporingen die op deze vaststelling volgen.

"Vervolging heeft plaats, naar de zin van artikel 45, wanneer de publieke vordering tegen een parlements-lid wordt uitgeoefend hetzij door een dagvaarding voor het strafgerecht, hetzij door een requisitoir van het openbaar ministerie tot het instellen van een onderzoek, hetzij nog door de stelling van een burgerlijke partij. Wordt ook als vervolgd beschouwd het parlements-lid dat, zelfs met zijn toestemming, het voorwerp is van een onder-vraging, hetzij door het openbaar ministerie, hetzij door de onderzoeksrechter of van een huiszoeking die op een door dat lid gepleegd feit betrekking heeft."¹³⁹

"De reden van afwijking van de gewone regelen, in geval van betrapping op heterdaad, ligt hoofdzakelijk hierin dat, wanneer het misdrijf nog 'actueel' is, de eerbied voor de morele orde vergt dat het gerecht onverwijd zou optreden en dat de bewijsgronden niet zouden teloorgaan."¹⁴⁰

Na de vaststelling op heterdaad moet het parket zodra verwittigd een onderzoek vorderen of zelfs de vervolging instellen.

De gevorderde onderzoeksrechter maakt terstond een aanvang met zijn onderzoek.

"Hoofdzakelijk is dat dit alles ononderbroken geschiedt d.w.z. dat tussen al de verrichtingen de verlopen tijd materieel noodzakelijk moet zijn om ze mogelijk te maken. Het tijdbestek van 24 uren tussen het plegen van het misdrijf en de telastlegging (requisitoir tot onderzoek of dagvaarding voor het Strafgerecht) zou niet mogen overschreden worden."¹⁴¹

c) *Immunititeiten betreffende de aan de werkzaamheden van de instellingen der Europese Gemeenschappen deelnemende vertegenwoordigers der Lid-Staten*

Deze vertegenwoordigers alsmede hun raadslieden en de deskundigen, genieten gedurende de uitoefening van hun ambt en op hun reizen naar en van de plaats van bijeenkomst de gebruikelijke voorrechten, immunititeiten of faciliteiten. Deze onschendbaarheden welke traditioneel die zijn welke verleend worden aan de diplomatieke ambtenaren, zijn eveneens van toepassing op de leden der raadgevende organen van de Gemeenschappen.

De volledige vrijstelling van vervolging of welkdanige dwangmaatregelen geldt ter zake nochtans slechts voor de daden en verrichtingen gedurende

¹³⁹ Procureur-generaal HAYOIT DE TERMICOURT, "De parlementaire immuniteit", rede uitgesproken op de plechtige openingszitting van het Hof van Cassatie op 15 september 1955, nr. 15, blz. 20; R.W., 1955-56, 57.

¹⁴⁰ *Id.*, nr. 17, blz. 22; R.W., 1955-56, 58.

¹⁴¹ *Id.*, nr. 17, blz. 23, en voetnoot 5; R.W., 1955-56, 58.

¹³⁸ LILIANE PLOUVIER, "L'immunité de contrainte des Communautés Européennes", *Rev. belge de dr. int.*, 1973-2.

de uitoefening van het ambt (Protocol art. 11).

d) *Voorrechten en vrijstellingen van toepassing op de ambtenaren en overige personeelsleden van de Gemeenschappen, inbegrepen de leden van de Commissie*

Op voorstel van de Commissie en na raadpleging van de overige betrokken instellingen, bepaalt de Raad op welke categorieën van ambtenaren en overige personeelsleden van de Gemeenschappen de bepalingen van de artikelen 12, 13, tweede alinea, en 14 betreffende de toegekende voorrechten en vrijstellingen geheel of ten dele van toepassing zijn. De namen, hoedanigheden en adressen der ambtenaren en overige personeelsleden, welke onder deze categorieën zijn begrepen, worden op gezette tijden aan de regeringen van de Lid-Staten medegedeeld (Protocol art. 16).

Ze zijn ongeacht hun nationaliteit vrijgesteld van rechtsvervolging voor hetgeen zij in hun officiële hoedanigheid hebben gedaan, gezegd of geschreven (behoudens de onderlinge verantwoordelijkheid tussen de Gemeenschappen zelf en hun personeelsleden) (Protocol art. 12 en 20). Het geldt dus enkel daden gesteld ter vervulling van hun taak. Ze blijven voormelde immuniteit genieten nadat zij hun ambt hebben neergelegd.

Er werd reeds beslist dat deze immuniteit uitsluitend van toepassing is op daden die door hun aard een deelneming uitmaken, van degene die de immuniteit inroept, aan de uitoefening der taken van de instelling waartoe hij behoort. Het besturen van een autovoertuig door een agent van een Europese gemeenschap is slechts een daad "in officiële hoedanigheid" gesteld in de uitzonderlijke gevallen waarin deze bezigheid niet anders zou kunnen worden verricht dan onder de autoriteit van de Gemeenschap en door de agenten zelf. Het vervoeren door een agent naar de instellingen van de Gemeenschap van personen die hij opdracht heeft er rond te leiden, is geen dergelijke bezigheid¹⁴².

Wanneer o.m. over de uitlegging van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, meer speciaal over de toepassing van art. 188, al. 2, een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen in een zaak aanhangig bij een natio-

nale rechterlijke instantie waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, is deze instantie gehouden zich tot het Hof van Justitie te wenden¹⁴³.

Volgens een opinie door de juridische diensten van de Commissie van de Europese Gemeenschappen uitgedrukt zou nochtans in zijn officiële bediening handelen de chauffeur in dienst van de Commissie, wanneer hij gebonden door een strikt werkrooster dat hem niet toelaat zijn dienstvoertuig gedurende de middaguren naar de garage van de Commissie terug te voeren, van het voertuig gebruik maakt om huiswaarts te keren¹⁴⁴.

Ondanks de toegekende immuniteiten van rechtsmacht ratione materiae is het Hof van Justitie bevoegd schadeloosstelling toe te kennen ten laste van de Gemeenschap, ingeval de schade het gevolg is van een persoonlijke fout van een personeelslid daarvan in de uitoefening zijner bediening¹⁴⁵.

De persoonlijke aansprakelijkheid van de personeelsleden jegens de Gemeenschap wordt geregeld bij de bepalingen welke hun statuut of de op hen toepasselijke regeling vaststellen¹⁴⁶.

Niets is bepaald betreffende de inbreuken op strafgebied gepleegd door de ambtenaren van de Europese Gemeenschappen in het raam van hun werkzaamheden in de schoot van deze instellingen, inzake schending van het beroepsgeheim bijv.

Een ontwerp van overeenkomst dienaangaande is thans in bespreking. Gezien de verscheidenheid van nationaliteiten waartoe de ambtenaren behoren, is het probleem, aan welke rechter bevoegdheid toe te kennen.

Als verscheidene ambtenaren zich aan een zelfde misdrijf hebben schuldig gemaakt, zouden ze op een verschillende manier berecht worden indien aan de gerechten van hun respectievelijke Staten bevoegdheid zou worden verleend¹⁴⁷.

e) *Voorrechten in verband met de functies uitgeoefend door het Hof van Justitie*

De zetel van dit Hof is gevestigd te Luxemburg.

Artikel 21 van het Protocol bij het Verdrag van 8 april 1965 kent aan de rechters, de griffiers en de toegevoegde rapporteurs van, alsmede aan de advocaten-generaal bij het Hof van Justitie, dezelfde

¹⁴² Hof E.G., 11 juli 1968, J.T., 1969, 172, en 10 juli 1969, J.T., 1970, 245, R.W., 1969-70, 607 (Onder de uitoefening der functies in de zin van art. 188, lid 2, van het E.G.A.-Verdrag valt in beginsel niet het gebruik maken door een personeelslid van de Gemeenschap van zijn particuliere auto. Het gebruik van zijn eigen vervoermiddel door een personeelslid zou slechts als een uitoefening van zijn functie in de zin van art. 188, lid 2, kunnen worden beschouwd in geval van overmacht of uitzonderlijke omstandigheden van zo dwingende aard, dat de Gemeenschap de haar toevertrouwde taak niet anders dan juist door dit gebruik kon vervullen); Cass., 17 februari 1969, Pas., 1969, I, 539, R.W., 1969-70, 305, J.T., 1970, 243; Hof Brussel, 21 december 1966, R.G.A.R., 1967, 7799, Pas., 1967, II, 180.

¹⁴³ Cass., 17 februari 1969, gec., en art. 150 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, Wet van 2 december 1957, B.S., 25 december 1957, blz. 9289.

¹⁴⁴ Brief gericht aan de minister van Buitenlandse Zaken door de Algemene Directie van het personeel en de administratie van de Commissie van de Europese Gemeenschappen in zake Appels, ref. IX A/42121.

¹⁴⁵ Art. 26 van het Verdrag van 8 april 1965, Wet van 13 mei 1966, B.S., 8 juli 1967, blz. 7376-7377.

¹⁴⁶ Fusieverdrag, art. 26.

¹⁴⁷ JEAN FEIDT, "Le droit pénal concernant les fonctionnaires des Communautés Européennes", *Revue de Science Criminelle et de droit pénal comparé*, 1975, 258-259.

voorrechten toe als aan de ambtenaren en overige personeelsleden van de Gemeenschappen, onverminderd de bepalingen van art. 3 van de Protocollen betreffende het Statuut van het Hof van Justitie.

Art. 3 van die Protocollen bepaalt :

"De rechters zijn vrijgesteld van rechtsvervolging. Met betrekking tot hetgeen zij in hun officiële hoedanigheid hebben gedaan, gezegd of geschreven, blijven zij deze immuniteit genieten ook nadat zij hun ambt hebben neergelegd.

"Het Hof kan, in voltallige zitting, de immuniteit opheffen.

"Ingeval tegen een rechter wiens immuniteit is opgeheven, een strafvervolging wordt ingesteld, kan hij in elk der Lid-Statens slechts worden berecht door de instantie, welke bevoegd is tot de leden van het hoogste nationale rechterlijke college."

Deze bepaling is ook toepasselijk op de advocaten-generaal, die dus zoals de rechters algemene en volledige vrijstelling van rechtsvervolging genieten.

De onschendbaarheid dient opgeheven te worden in alle gevallen waarin zulks niet strijdig is met de belangen van de Gemeenschappen (art. 18 Protocol van 8 april 1965). Het is elke instelling van de Gemeenschappen die de gepastheid van de opheffing beoordeelt.

f) *De missies der bij de Gemeenschappen geaccrediteerde derde Staten*

De gebruikelijke diplomatieke immuniteiten en voorrechten worden hun verleend (art. 17 van voormeld Protocol).

g) *De Europese Investeringsbank* (art. 22 van het Protocol)

Het Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Gemeenschappen is eveneens van toepassing op de Europese Investeringsbank, de leden van haar organen, haar personeel en de vertegenwoordigers der Lid-Statens die aan haar werkzaamheden deelnemen.

h) *Echtgenote en kinderen der ambtenaren van de Europese Gemeenschappen*

Het Protocol voorziet in geen enkele immuniteit.

i) *Leden van het onderwijspersoneel der Europese scholen*

Er is in geen immuniteit voorzien.

B. De Economische Unie Benelux

§ 1. Doel

Het Verdrag van Den Haag van 3 februari 1958 goedgekeurd door de Wet van 20 juni 1960 (B.S.,

27 oktober 1960, blz. 8401) heeft tussen België, het Groothertogdom Luxemburg en het Koninkrijk der Nederlanden een Economische Unie ingesteld welke een vrij verkeer van personen, goederen, kapitaal en diensten omvat.

Deze Unie brengt met zich mede

a) de coördinatie van het economische, financiële en sociale beleid ;

b) het aanvaarden en voeren van een gemeenschappelijk beleid in de economische betrekkingen met derde landen en inzake de daarmee verband houdende betalingen.

Het Comité van Ministers ingesteld in de schoot van de Unie neemt o.m. beschikkingen ter vaststelling van de wijze van uitvoering van de bepalingen van het verdrag en stelt overeenkomsten op, welke voorgelegd worden aan de Hoge Verdragsluitende Partijen, ten einde in werking te worden gesteld overeenkomstig de grondwettelijke bepalingen van ieder der Hoge Verdragsluitende Partijen.

§ 2. Het Secretariaat-Generaal

De secretaris-generaal verzorgt het secretariaat van de instellingen van de Unie en heeft tot taak op administratief gebied de werkzaamheden ervan te coördineren, in voorkomende gevallen de noodzakelijke verbindingen tot stand te brengen en alle voorstellen te doen welke nuttig zijn voor de uitvoering van het verdrag.

De zetel van het Secretariaat-Generaal is gevestigd te Brussel (art. 33 van het verdrag).

De archieven van het Secretariaat-Generaal zijn onschendbaar (art. 38).

De secretaris-generaal, die van Nederlandse nationaliteit is (art. 34) geniet in België de diplomatieke immuniteit (art. 39). De gerechtelijke immuniteit kan in voorkomende gevallen door het Comité van Ministers worden opgeheven.

De twee adjunct-secretarissen, die respectievelijk van Belgische en van Luxemburgse nationaliteit zijn, genieten noch voorrecht noch immuniteit.

C. Het Hof van Justitie Benelux

De Wet van 18 juli 1969 houdt goedkeuring van het Verdrag betreffende de instelling en het statuut van een Benelux-gerechtshof, ondertekend te Brussel op 31 maart 1965, en van het aanvullend Protocol bij dit Verdrag, ondertekend te Brussel op 25 oktober 1966 (B.S., 11 december 1973, blz. 14062).

Het Hof heeft tot taak, ten einde de gelijkheid te bevorderen bij de toepassing van rechtsregels gemeen aan de drie landen van Benelux, kennis te nemen van de vragen betreffende de uitleg van deze rechtsregels welke de nationale rechtscolleges bij hen aanhangig maken.

Het is hoofdzakelijk een Hof van verwijzing

waarvan de uitspraak wat betreft de uitleg die eruit voortvloeit voor de nationale rechtsmachten bindend is.

Het Hof heeft zijn permanente zetel te Brussel.

Geen immuniteiten of voorrechten werden voorzien ten gunste van de magistraten van dit Hof.

D. De Noordatlantische Verdragsorganisatie (NAVO)

§ 1. Oprichting en doel

Het Noordatlantisch Verdrag, ondertekend de 4e april 1949 te Washington werd op 2 juni 1949 door de wet goedgekeurd¹⁴⁸.

Dit verdrag heeft o.m. tot doel onderling tussen de partijen collectieve bijstand met inbegrip van het gebruik van gewapende macht tegen een gewapende aanval te verlenen ten einde de veiligheid van het Noordatlantisch gebied te herstellen en te handhaven. Het verdrag voorziet daarenboven een gemeenschappelijke en permanente samenwerking op politiek, economisch en sociaal gebied.

De Raad, opperste orgaan van de NAVO, samengesteld uit ministers of permanente vertegenwoordigers, is zo georganiseerd, dat hij te allen tijde terstond kan tussenkomen. Hij zal de hulporganen, in het bijzonder een defensiecomité, oprichten, andere comités of werkgroepen in het leven roepen o.m. het internationaal secretariaat in hun dienst, het opperste en ondergeschikte krijgsgezag en verscheidene burgerlijke en militaire agentschappen (art. 9 van het Verdrag van 4 april 1949).

De Raad wordt bijgestaan door comités, de ene permanent, de andere tijdelijk.

§ 2. Rechtspositie

Bij de op 20 september 1951 te Ottawa ondertekende Overeenkomst goedgekeurd bij de Wet van 1 februari 1955 werd de rechtspositie geregeld van de Organisatie van het Noordatlantisch Verdrag, van haar internationaal personeel en van de vertegenwoordigers van de aangesloten Staten die de vergaderingen bijwonen, ten einde hen in staat te stellen hun functies waar te nemen en hun opdracht te vervullen¹⁴⁹.

Dit verdrag is niet van toepassing op enig militair hoofdkwartier ingesteld ingevolge het Noordatlantisch Verdrag, noch, tenzij de Raad anders besluit, op enig ander militair lichaam (art. 2).

§ 3. Vrijstellingen in verband met de Organisatie in het algemeen

De eigendommen en bezittingen van de Organisatie, waar deze ook gelegen zijn en wie deze ook onder zich heeft, zijn vrijgesteld van rechtsvervolgging behoudens voor zover (art. 5) de secretaris-generaal van de Organisatie in een speciaal geval uitdrukkelijk afstand doet van deze immuniteit zonder dat deze afstand zich uitstrekt tot maatregelen van dwang of tenuitvoerlegging.

De gebouwen van de Organisatie zijn onschendbaar. Haar eigendommen en bezittingen waar ze zich ook bevinden, zijn vrijgesteld van onderzoek, vordering, confiscatie, onteigening of van iedere andere vorm van dwang (art. 6).

Het archief en alle documenten van de Organisatie waar deze zich ook bevinden, zijn onschendbaar (art. 7).

§ 4. Voorrechten in verband met de burgerlijke Organisatie

a) De vertegenwoordigers

1) De personen aangewezen door een Lid-Staat als zijn voornaamste bestendige vertegenwoordigers en de leden van hun officiële staf, genieten de volledige diplomatieke immuniteit (art. 12).

De bestendige vertegenwoordigers hebben de rang van ambassadeur.

2) De andere vertegenwoordigers, die niet, zoals vermeld onder 1), als voornaamste bestendige vertegenwoordiger aangewezen zijn, maar slechts belast zijn met een tijdelijke vertegenwoordigingsopdracht, genieten o.m. de aan de diplomaten van overeenkomstige rang verleende immuniteit van arrestatie of gevangenhouding, de immuniteit van gerechtelijke vervolging met betrekking tot door hen in hun officiële hoedanigheid verrichte daden, gesproken en geschreven woorden, de onschendbaarheid van alle papieren en stukken en, wat hun persoonlijke bagages betreft, dezelfde immuniteiten en faciliteiten als worden verleend aan diplomatiek personeel van overeenkomstige rang (art. 13).

Het officieel administratief personeel dat een vertegenwoordiging van een Staat vergezelt en dat niet valt onder art. 12 of 13 voormeld geniet onschendbaarheid van alle papieren en stukken, en met betrekking tot door een lid van dit personeel in zijn officiële hoedanigheid gesproken of geschreven woorden en verrichte daden, vrijstelling van gerechtelijke vervolging (art. 14).

Overeenkomstig artikel 15 van het verdrag worden de voorrechten en immuniteiten aan de vertegenwoordigers van Staten-leden en hun staf niet toegekend voor hun persoonlijk voordeel doch ten einde de onafhankelijke uitoefening van hun func-

¹⁴⁸ In het Engels: NATO; in het Frans: OTAN; B.S., 1-2 augustus 1949, blz. 7400; B.S., 6 maart 1955, blz. 1154.

¹⁴⁹ Parl. Besch., Senaat, 1952-53, nr. 15, 12 november 1952, memorie van toelichting.

ties te verzekeren. Derhalve heeft een Staat die lid is van de Organisatie, niet alleen het recht maar tevens de plicht de immuniteit van zijn vertegenwoordigers en de leden van hun staf op te heffen, telkens wanneer, naar zijn oordeel, de immuniteit aan de loop van de gerechtigheid in de weg zou staan en van de immuniteit afstand kan worden gedaan, zonder dat inbreuk wordt gemaakt op het doel waarvoor de immuniteit wordt verleend.

3) Noch de voornaamste vertegenwoordiger, noch de personen die verbonden zij aan onze nationale vertegenwoordiging genieten in principe een voorrecht of een immuniteit op het Belgische grondgebied (art. 16).

b) De leden van het internationaal secretariaat

Het internationaal secretariaat heeft zijn zetel te Brussel.

De secretaris-generaal, voorzitter van de Raad, belast met de dagelijkse leiding van de organisatie en zekere hoge ambtenaren, inzonderheid de coördinator van de Noordatlantische verdedigingsproductie, en andere dergelijke permanente functionarissen van overeenkomstige rang genieten de diplomatieke immuniteit (art. 20).

Zekere andere functionarissen genieten immuniteit van rechtsvervolging voor de door hen gesproken of geschreven woorden en daden verricht in hun officiële hoedanigheid en binnen de grenzen van hun bevoegdheid (art. 18).

Omtrent de categorieën functionarissen op wie de artikelen 18 tot 20 van toepassing zijn, zal overeenstemming worden bereikt tussen de secretaris-generaal van de Organisatie en elk der betreffende Staten-Leden. De secretaris-generaal zal aan de Staten-Leden de namen mededelen van de functionarissen die onder deze categorieën begrepen zullen zijn (art. 17).

In overeenstemming met het hierboven aangehaalde art. 15 van het verdrag bepaalt art. 22 dat de Voorzitter van de plaatsvervangende leden van de Raad (thans vervangen door de secretaris-generaal van de Organisatie ingevolge de resolutie van de Leden-Staten ondertekend op 4 april 1952, B.S., 6 maart 1955, blz. 1164) het recht en de plicht heeft afstand te doen van de immuniteit, telkens wanneer naar zijn oordeel de immuniteit aan de loop van de gerechtigheid in de weg zou staan en van de immuniteit afstand kan worden gedaan zonder dat inbreuk wordt gemaakt op de belangen van de Organisatie. Het is ook de secretaris-generaal van de Organisatie en niet de Belgische overheid die bevoegd is om afstand te doen van de immuniteit welke Belgische leden van het internationaal secretariaat genieten.

De deskundigen (andere dan de hiervoren beoogde functionarissen) genieten, "voor zover nood-

zakelijk voor de doeltreffende uitoefening van hun functies",

a) immuniteit van persoonlijke arrestatie of gevangenneming en van inbeslagneming van hun persoonlijke bagage ;

b) met betrekking tot in de uitoefening van hun officiële functies voor de Organisatie gesproken of geschreven woorden of door hen verrichte handelingen : immuniteit van rechtsvervolging ;

c) onschendbaarheid voor alle papieren en stukken welke betrekking hebben op het werk waarmee zij door de Organisatie belast zijn (art. 21).

De personen van Belgische nationaliteit, die deel uitmaken van het Internationaal Secretariaat of die in hoedanigheid van deskundigen met opdrachten belast zijn, genieten de immuniteit van rechtsvervolging voor de bij de uitoefening van hun functies voor de Organisatie gesproken of geschreven woorden en verrichte daden. Ze genieten daarenboven onschendbaarheid van alle papieren en stukken welke betrekking hebben op het werk waarmee zij door de Organisatie belast zijn (art. 23).

c) De Noordatlantische Vergadering

Deze Vergadering heeft haar zetel te Brussel.

De Vergadering, die volkomen onafhankelijk is van de NAVO, vormt een niet officiële band tussen het Verbond en de parlementsleden van de Staten-Leden. Haar commissies beraadslagen, gedurende het hele jaar, over problemen die de NAVO aanbelangen en eenmaal per jaar komt zij in voltallige zitting bijeen. Bij deze gelegenheid houdt de secretaris-generaal een redevoering waarbij hij een algemeen overzicht maakt van de voornaamste problemen van het Verbond¹⁵⁰.

De Wet van 14 augustus 1974, verschenen in het *Belgisch Staatsblad* van 31 december 1974, blz. 13264, regelt het statuut in België van de Noordatlantische Vergadering¹⁵¹.

1) De Vergadering zelf

Ze bezit de rechtspersoonlijkheid (art. 1). Ze is

¹⁵⁰ Organisation du Traité de l'Atlantique Nord OTAN. Documentation "L'Alliance Atlantique" OTAN, Service de l'Information Bruxelles, blz. 92, "L'Assemblée de l'Atlantique Nord".

¹⁵¹ De Noordatlantische Vergadering werd in 1954 op initiatief van parlementsleden van de NAVO-landen opgericht, ten einde een leemte in het Noordatlantisch Verdrag aan te vullen, dat geen plaats voor een orgaan van parlementaire aard inruimt.

De Vergadering is samengesteld uit parlementsleden van de vijftien Lid-Staten van de NAVO. Deze leden worden gekozen uit hun respectieve Parlementen.

De Vergadering komt eenmaal per jaar in voltallige zitting bijeen. Haar vijf Commissies (politieke, militaire, economische, wetenschappelijke en technische Commissies en die voor opvoeding, culturele zaken en voorlichting) houden bovendien een speciale vergadering (*Parl. Besch., Senaat*, 1972-73, 28 maart 1973, memorie van toelichting).

totaal onafhankelijk van de NAVO en is aan de Belgische rechtsmacht onderworpen. Evenwel zijn de eigendommen en bezittingen van de Vergadering, ongeacht waar ze zich bevinden of wie ze onder zich heeft, vrijgesteld van tenuitvoerlegging zolang geen in kracht van gewijsde gegaan vonnis is geveld of zolang deze immuniteit niet uitdrukkelijk door de secretaris-generaal is opgeheven.

De secretaris-generaal heeft de plicht deze immuniteit op te heffen wanneer zij een billijke rechtsbedeling in de weg staat en wanneer hij van oordeel is dat de belangen van de Vergadering door de opheffing niet worden geschaad (art. 3, § 28).

De lokalen en gebouwen door de Vergadering betrokken zijn onschendbaar en een Belgische overheidspersoon mag ze slechts betreden na de uitdrukkelijke toestemming van de secretaris-generaal (art. 5, 1e lid). Deze toestemming wordt geacht stilzwijgend te zijn gegeven in geval van heterdaad, brand of een andere ramp die onmiddellijk beschermend optreden noodzakelijk maakt (art. 5, 2e lid).

De bedoelde toestemming wordt op vertoon van een bevel van de onderzoeksrechter ambtshalve verleend aan de personen die in dergelijk geval bevoegd zijn om een plaats te betreden (art. 5, 3e lid)¹⁵².

Het archief van de Vergadering alsmede over het algemeen alle officiële stukken die haar toebehooren of die onder haar berusten, zijn onschendbaar (art. 7).

De Belgische autoriteiten zorgen voor de voldoende bescherming van de gebouwen van de Vergadering (art. 6).

2) *De parlementaire afgevaardigden, leden van de Vergadering*

Deze afgevaardigden genieten (art. 12):

1) *bij de vervulling van hun officiële opdracht*: immuniteit van rechtsmacht voor de meningen die zij uitdrukken en de stemmen die zij uitbrengen;

2) *voor de duur van hun officiële opdracht* en op voorwaarde dat de Regering van die opdracht vooraf in kennis is gesteld;

a) immuniteit van inhechtenisneming en gerechtelijke vervolging; deze vrijstelling kan echter niet worden ingeroepen in geval van heterdaad; anderzijds kan de Vergadering de immuniteit van een harer leden opheffen;

¹⁵² Een lid van de Commissie voor de Buitenlandse Zaken en de Ontwikkelingssamenwerking meende dat het tweede en het derde lid van art. 3 "nogal ingewikkeld en onlogisch leken". Hij zag geen verschil tussen een toestemming die geacht wordt stilzwijgend te zijn gegeven en een toestemming die ambtshalve verleend wordt.

Op deze vraag antwoordde de regering dat een toestemming, die ambtshalve wordt gegeven, veronderstelt dat er een voorafgaande vraag is (Rapport namens de Commissie voor de Buitenlandse Zaken en de Ontwikkelingssamenwerking, *Parl. Besch., Kamer*, 1974, nr. 187/2, blz. 4).

b) onschendbaarheid voor al hun officiële papieren en stukken;

c) inzake deviezenregelingen, alsmede met betrekking tot hun persoonlijke bagage, de gebruikelijke faciliteiten welke aan vertegenwoordigers van vreemde regeringen met een tijdelijke officiële opdracht worden toegekend.

Wanneer zij zich begeven naar of terugkomen van de plaats waar zij hun officiële opdracht vervullen, genieten de parlementaire afgevaardigden vrijstelling van iedere administratieve of andere beperking van hun bewegingsvrijheid.

3) *De secretaris-generaal van de Vergadering*

De secretaris-generaal, die de Vergadering vertegenwoordigt, geniet de voorrechten en immuniteiten voorbehouden aan diplomaten (art. 13).

Dezelfde voorrechten en immuniteiten worden verleend aan zijn familieleden die deel uitmaken van zijn gezin.

4) *De leden van het Internationaal Secretariaat van de Vergadering*

De leden van het Internationaal Secretariaat van de Vergadering, ook die welke onderdanen zijn van of permanent verblijf houden in België, genieten immuniteit van rechtsmacht voor de handelingen, met inbegrip van woorden en geschriften, verricht in hun officiële hoedanigheid (art. 14).

De parlementaire afgevaardigden, de secretaris-generaal en de leden van het Internationaal Secretariaat van de Vergadering genieten geen immuniteit van rechtsmacht wat betreft:

a) de gevallen van inbreuk op de reglementering betreffende het verkeer van motorvoertuigen of van schade veroorzaakt door een motorvoertuig (art. 26);

b) de contracten die zij niet uitdrukkelijk hebben aangegaan in opdracht van de Vergadering.

Opheffing van immuniteit wordt verleend door de secretaris-generaal; wat hem zelf betreft, is het de voorzitter van de Vergadering die bevoegd is om tot deze opheffing over te gaan (art. 28).

§ 5. *De hogere militaire Organisatie*

De hogere militaire Organisatie, waarvan de zetel gevestigd is te Brussel, werd geregeld door verscheidene overeenkomsten en wetsbepalingen¹⁵³.

¹⁵³ Wet van 9 januari 1953 houdende goedkeuring van de Overeenkomst tussen de bij het Noordatlantische Verdrag aangesloten Staten betreffende de rechtspositie van hun krijgsmachten en van de bijlage, ondertekend op 19 juni 1951 te Londen.

Wet van 5 maart 1954 houdende goedkeuring van het Protocol nopens de rechtspositie van internationale hoofdkwartieren ingesteld uit hoofde van het Noordatlantisch Verdrag ondertekend op 28 augustus 1952 te Parijs, en van de verklaring tussen de Belgische, Luxemburgse en Neder-

a) *Structuur*

1) *Het Militair Comité* is het orgaan dat het hoogste militair gezag van de NAVO-organisatie vertegenwoordigt.

Het is samengesteld uit de stafchefs van elk der Lid-Staten.

Opdat het Militair Comité bestendig zou kunnen zetelen met effectieve bevoegdheid, benoemt elke stafchef een vast militair vertegenwoordiger.

Het Comité wordt bijgestaan door een internationale militaire staf, beter bekend onder de beginletters I.M.S., verkorting van de Engelse benaming "International Military Staff".

2) De internationale militaire staf is het uitvoeringsorgaan van het Militair Comité en wordt bestuurd door een directeur, bijgestaan door een vice-directeur, vijf adjunct-directeurs hebbende rang van officiers-generaal of admiraals en door een secretaris.

De staf bestaat uit de leden van het militair personeel en van het burgerlijk personeel verbonden aan de I.M.S. of aan een van zijn steunen.

3) Het gebied waarvan ons land deel uitmaakt ressorteert onder het opperbevel van de Geallieerde Strijdkrachten in Europa waarvan het algemeen hoofdkwartier, bekend onder de verkorte naam SHAPE (Supreme Headquarters Allied Powers in Europe) gevestigd is te Casteau in België.

De opperbevelhebber staat bekend onder de naam "Saceur"¹⁵⁴.

Aan zijn gezag zijn ondergeschikt verscheidene hoofdkwartieren van geallieerde strijdkrachten in Europa verspreid¹⁵⁵.

b) *Immunities en voorrechten*

1) *Het Militair Comité*

Naar luid van artikel 4 van de regeling neergelegd in de Overeenkomst van 13 februari 1968, goedgekeurd door de Wet van 28 april 1970, geniet de permanente voorzitter van het Militair Comité de im-

landse regeringen ondertekend op 20 juni 1953 te Brussel.

Wet van 22 januari 1970 houdende goedkeuring van de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en het Algemeen Hoofdkwartier van de Geallieerde Strijdkrachten in Europa inzake de bijzondere voorwaarden voor de vestiging en het functioneren van dit Hoofdkwartier op het grondgebied van het Koninkrijk België, ondertekend te Brussel op 12 mei 1967.

Wet van 28 april 1970 houdende goedkeuring van de Regeling tussen het Koninkrijk België en de Noordatlantische Verdragsorganisatie aangaande de rechtspositie van het personeel van de Internationale Militaire Staf van het Militair Comité van de Noordatlantische Verdragsorganisatie gevestigd op het grondgebied van het Koninkrijk België, ondertekend te Brussel op 13 februari 1968.

¹⁵⁴ Overeenkomst getekend te Brussel op 12 mei 1967 en goedgekeurd door de Wet van 22 januari 1970, B.S., 26 juni 1970, blz. 6899.

¹⁵⁵ Art. 1 Overeenkomst van 28 augustus 1951 en Protocol.

muniteiten en voorrechten toegekend aan het hoofd van een diplomatieke zending. Zijn echtgenote en zijn bij hem inwonende minderjarige kinderen genieten de voordelen die aan de echtgenote en aan de minderjarige kinderen van het hoofd van een diplomatieke zending worden toegekend.

Indien de voorzitter Belgisch onderdaan is, geniet hij alleen de volgende immuniteiten en voorrechten :

1° immuniteit van rechtsmacht wat betreft hetgeen hij in zijn officiële hoedanigheid heeft geschreven, gezegd of gedaan ; deze immuniteit blijft na het neerleggen van zijn ambt gehandhaafd ;

2° onschendbaarheid van persoonlijke papieren en bescheiden ;

3° ten aanzien van de bepalingen van wetten of verordeningen inzake munt of wissel, dezelfde voordelen als worden toegekend aan diplomatieke ambtenaren.

De voorzitter van het Militair Comité is houder van een diplomatieke kaart, afgegeven door de dienst Protocol van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Op te merken valt dat de vaste militaire vertegenwoordigers geacht worden deel uit te maken van de permanente vertegenwoordigingen van de Lid-Staten bij de Noordatlantische Raad en als dusdanig de diplomatieke onschendbaarheid genieten, behalve de vaste militaire vertegenwoordiger van België die deze immuniteit in ons land niet geniet¹⁵⁶.

2) *De Internationale Militaire Staf (I.M.S.)*¹⁵⁷

Dezelfde immuniteiten en voorrechten bepaald bij art. 8 van de Overeenkomst van 12 mei 1967 betreffende de opperofficieren en admiraals die bij de Geallieerde Strijdmachten een functie met hoge verantwoordelijkheid vervullen, worden herhaald en bevestigd bij art. 6 van de nieuwe regeling in de Overeenkomst van 13 februari 1968 wat betreft de opperofficieren en admiraals die bij de I.M.S. leidinggevende functies uitoefenen.

De door voornoemde verdragen aan de beoogde opperofficieren en admiraals verleende immuniteiten en voorrechten zijn de volgende :

a) immuniteit van rechtsvervolg, aanhouding en hechtenis ;

b) immuniteit van rechtsmacht wat betreft hetgeen zij in hun officiële hoedanigheid en tijdens de

¹⁵⁶ Artt. 12 en 16 van het Verdrag betreffende de rechtspositie van de Noordatlantische Verdragsorganisatie, van de nationale vertegenwoordigers en van het internationaal personeel, ondertekend te Ottawa op 20 september 1951 en goedgekeurd bij de Wet van 1 februari 1955, B.S., van 6 maart 1955, blz. 1154.

¹⁵⁷ Benevens wat zoëven gezegd werd omtrent de permanente voorzitter van het Militair Comité, behelst de Regeling betreffende de leden van de I.M.S. soortgelijke bepalingen als die van de Overeenkomst van 12 mei 1967 tussen België en SHAPE, die goedgekeurd werd bij de Wet van 22 januari 1970.

duur en binnen de perken van hun opdracht hebben geschreven, gezegd of gedaan ; deze immuniteit blijft na het neerleggen van hun ambt gehandhaafd ;

c) onschendbaarheid van persoonlijke papieren en bescheiden ;

d) ten aanzien van de bepalingen van wetten of verordeningen inzake munt of wissel, dezelfde voordelen als worden toegekend aan diplomatieke ambtenaren ;

e) ten aanzien van hun persoonlijke bagage, dezelfde immuniteiten en faciliteiten als diplomatieke ambtenaren genieten.

Als deze generaals en admiraals bij de I.M.S. van Belgische nationaliteit zijn, genieten ze alleen de onschendbaarheid van persoonlijke papieren en bescheiden en immuniteit van rechtsmacht wat betreft hetgeen zij in hun officiële hoedanigheid en tijdens de duur en binnen de perken van hun opdracht hebben geschreven, gezegd of gedaan. Buiten voormelde gevallen genieten ze de immuniteit van rechtsvervolg, aanhouding en hechtenis niet.

Bedoelde officieren en admiraals zijn in principe in het bezit van een bijzondere verblijfsvergunning, uitgereikt door de dienst Protocol van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Art. 6, § 3, van de Overeenkomst van 13 februari 1968 bepaalt dat de erin voorziene immuniteit door de permanente voorzitter van het Militair Comité wordt opgeheven telkens als hij zulks kan doen zonder de belangen van de I.M.S. te schaden of wanneer het handhaven van de immuniteit de normale Belgische rechtsbedeling in de weg zou staan¹⁵⁸.

3) *Het algemeen hoofdkwartier van de Geallieerde Strijdkrachten in Europa* (SHAPE)

De vestiging van SHAPE en van zijn onderdelen in België in vredetijd, wordt bepaald door een rechtstreekse regeling tussen de Belgische regering en SHAPE, ondertekend te Brussel op 12 mei 1967 en goedgekeurd door de Wet van 22 januari 1970 (B.S., 26 juni 1970, blz. 6899).

SHAPE bestaat uit :

a) de leden van de Krijgsmacht aan SHAPE verbonden ;

b) de leden van het burgerpersoneel in dienst van SHAPE ;

c) de leden van de nationale militaire vertegenwoordigingen bij SHAPE, evenals de leden van de nationale steuneenheden bij dit Hoofdkwartier (art. 1).

Art. 7 stelt het principe van de onschendbaarheid van de installaties en van de archiefstukken van SHAPE. De toegang tot die installaties is verboden voor hen die daartoe niet door de opperbevelhebber van de geallieerde strijdkrachten in Europa (SACEUR) of door zijn afgevaardigde gemachtigd zijn. De machtiging wordt evenwel van rechtswege verleend bij heterdaad of op grond van een bevel dat gegeven is door de magistraat met het onderzoek belast. De machtiging om de installaties van SHAPE te betreden doet geen afbreuk aan de onschendbaarheid van zijn archiefstukken en andere officiële bescheiden, noch aan de verificatieprocedures, van art. 13 van het Protocol nopens de rechtspositie van internationale militaire hoofdkwartieren ingesteld uit hoofde van het Noordatlantisch Verdrag, ondertekend te Parijs op 28 augustus 1952 en goedgekeurd bij de Wet van 5 maart 1954 (B.S., 20 mei 1954).

Art. 8 regelt de immuniteiten en persoonlijke voorrechten.

De opperbevelhebber van de geallieerde strijdkrachten in Europa (SACEUR) is de enige officier van SHAPE die gelijkgesteld wordt met het hoofd van een diplomatieke zending. Zijn echtgenote en zijn bij hem inwonende minderjarige kinderen genieten de voordelen die aan de echtgenote en aan de minderjarige kinderen van het hoofd van een diplomatieke zending worden toegekend.

De opperofficieren en admiraals die een functie met hoge verantwoordelijkheid vervullen kunnen de immuniteiten en voorrechten genieten welke reeds hierboven werden opgesomd als zijnde dezelfde als verleend aan de opperofficieren en admiraals bij de I.M.S. door art. 6 van de Overeenkomst van 13 februari 1968. Deze immuniteiten en persoonlijke voorrechten zijn beperkend.

Bedoelde opperofficieren en admiraals zijn houder van een bijzondere verblijfsvergunning terwijl de opperbevelhebber van de geallieerde strijdkrachten in Europa (SACEUR) houder is van een diplomatieke kaart.

Art. 8 bepaalt nog dat de verleende immuniteiten en voorrechten en begunstigen niet worden toegestaan in hun persoonlijk voordeel, doch om hen in staat te stellen hun taak in verband met het Noordatlantisch Verdrag in alle onafhankelijkheid te vervullen. De erin bedoelde immuniteit zal door de opperbevelhebber (SACEUR) worden opgeheven

¹⁵⁸ Onder voorbehoud van wat hierboven werd gezegd aangaande sommige opperofficieren en admiraals, vallen de leden van het militair en burgerpersoneel van de I.M.S. alsmede de personen ten laste van leden van dit personeel onder de toepassing van het Verdrag tussen de bij het Noordatlantisch Verdrag aangesloten Staten betreffende de rechtspositie van hun krijgsmachten, ondertekend te Londen op 19 juni 1951 en goedgekeurd bij de Wet van 9 januari 1953, B.S., 15 maart 1953, blz. 1513 (artikel 2 van de Regeling) en meer bepaald onder de toepassing van artikel VII van voornoemd verdrag. Zie over toepassing van bedoeld artikel VII, M. DANSE, "Le Statut pénal de l'OTAN", *Revue de droit pénal militaire et de droit de la guerre*, 1963, nrs. II-1 en II-2 ; 1965, nr. IV-1 ; SERGE LAZAREFF, *Le Statut des Forces de l'OTAN et son application en France*, Pédone, Parijs, 1964.

telkens wanneer hij zulks kan doen zonder dat de belangen van SHAPE worden benadeeld en wanneer het handhaven van de immuniteit de normale Belgische rechtsbedeling in de weg zou staan.

Art. 17 bepaalt dat de leden van SHAPE (leden van de krijgsmacht, leden van het burgerpersoneel, leden van de nationale militaire vertegenwoordigingen bij SHAPE, evenals de leden van de nationale steuneenheden bij dit Hoofdkwartier) alsook de personen te hunnen laste, die een particulier voertuig met eigen beweegkracht besturen, onderworpen zijn aan de Belgische wetgeving betreffende het rijbewijs.

De rijbewijzen die uitgereikt worden door SHAPE en door de Staten die het Noordatlantisch Verdrag onderschreven hebben, gelden nochtans even zo goed als de door de Belgische overheden uitgereikte rijbewijzen.

Art. VII van het Verdrag ondertekend te Londen op 19 juni 1951 is toepasselijk op voornoemde leden van SHAPE (zie voetnoten 153 en 158).

§ 6. *Organisatie van het NAVO geïntegreerde telecommunicatiesysteem*

a) *Oprichting en doel*

In het kader van de Noordatlantische Verdragsorganisatie werd een hulporgaan¹⁵⁹ ingesteld onder de benaming "Organisatie van het NAVO geïntegreerde telecommunicatiesysteem" (Engelse afkorting: N.I.C.S.O. voor Nato integrated communications system organisation).

Krachtens het handvest van de N.I.C.S.O., goedgekeurd door de NAVO-Raad op 17 maart 1971, werd dat orgaan, dat de structurele, administratieve en financiële autonomie van de NAVO-Raad heeft gekregen, ingesteld met het oog op het oprichten en het beheren in vredes- en oorlogstijd van een NAVO geïntegreerde telecommunicatiesysteem bestemd om aan de militaire en andere collectieve behoeften van de Alliantie te voldoen en de militaire commando's van de NAVO en de andere gebruikers van dit systeem in staat te stellen hun taak te vervullen (art. 1 van het handvest).

De N.I.C.S.O. bestaat uit :

- a) een directiecomité ;
- b) een beheeragentschap genaamd N.I.C.S.M.A.

¹⁶⁰.

De N.I.C.S.M.A. vormt het uitvoeringsorgaan van de N.I.C.S.O.

b) *Immuniteiten en voorrechten*

1) *De leden van het directiecomité*

Het directiecomité is samengesteld uit het gemengd comité voor telecommunicaties en elektronica van de NAVO (N.K.E.C.), de vertegenwoordigers van het Militair Comité en de grote NATO-commando's.

Er is geen bijzonder statuut verbonden aan de hoedanigheid van lid van het directiecomité van de N.I.C.S.O.

Ieder lid van het directiecomité geniet de voorrechten en immuniteiten of de rechtspositie die hem eigen is wegens de functies die hij uitoefent buiten het directiecomité.

2) *De leden van het beheeragentschap (N.I.C.S.M.A.)*

De zetel van de N.I.C.S.M.A. is gevestigd te Brussel.

De N.I.C.S.M.A. bestaat uit :

1) een "directeur-generaal" op wie de uitvoeringsverantwoordelijkheden rusten ; hij wordt bijgestaan door een "adjunct" ;

2) een bijstandspersoneel, dat hoofdzakelijk, benevens een burgerlijke deelname, uit militair personeel bestaat.

De directeur-generaal is een opperofficier of een hooggeplaatst ambtenaar. Is de directeur-generaal een opperofficier, dan is zijn adjunct een burger en omgekeerd.

Is de directeur-generaal een opperofficier, dan maakt hij deel uit van de Internationale staf van het Militair Comité van de NAVO (I.M.S.) en geniet hij derhalve de persoonlijke voorrechten en immuniteiten toegekend aan de opperofficieren en admiraals die bij de I.M.S. intergeallieerde leidinggevende functies uitoefenen.

Wanneer de directeur-generaal een burger is, geniet hij het diplomatiek statuut, krachtens art. 20 van het Verdrag van Ottawa van 20 september 1951.

Indien de adjunct-directeur een opperofficier is, maakt hij deel uit van de internationale staf van het Militair Comité van de NAVO (I.M.S.) en geniet in deze hoedanigheid de privileges en voorrechten toegekend aan de directeur-generaal in dezelfde hoedanigheid.

De adjunct-directeur geniet, als hij burger is, het diplomatiek statuut, krachtens voornoemde Overeenkomst van Ottawa van 20 september 1951.

3) *Het bijstandspersoneel*

1) De militaire personeelsleden van de N.I.C.S.M.A. die deel uitmaken van het I.M.S. vallen onder toepassing van de regeling tussen België en de Noordatlantische Verdragsorganisatie aangaande de rechtspositie van het personeel van de Internatio-

¹⁵⁹ "Hulporgaan" betekent ieder orgaan, comité of dienst ingesteld door de NAVO-Raad of geplaatst onder zijn gezag (art. 1 c van het Verdrag van Ottawa, B.S., 6 maart 1955, blz. 1154).

¹⁶⁰ N.I.C.S.M.A. : Nato integrated communications system management agency.

nale staf (I.M.S.) van het Militair Comité van de Noordatlantische Verdragsorganisatie (art. 18a van het handvest van de N.I.C.S.O.).

2) De leden van het burgerlijk personeel van de N.I.C.S.M.A. maken deel uit van het internationaal burgerpersoneel van de NAVO en genieten dezelfde voorrechten en immuniteiten als dit laatste (zoals bepaald bij art. 17 e.v. van het Verdrag van Ottawa), d.i. hoofdzakelijk immuniteit van rechtsvervolging met betrekking tot woorden door hen gesproken of geschreven, en alle handelingen door hen verricht in hun officiële hoedanigheden en binnen de grenzen van hun bevoegdheid (art. 18 b van het handvest van de N.I.C.S.O.).

E. De Internationale Douaneraad

Het Verdrag houdende oprichting van een Internationale Douaneraad werd ondertekend te Brussel op 15 december 1950 en goedgekeurd door de Wet van 10 december 1952 verschenen in het Belgisch Staatsblad van 31 december 1952.

De zetel van de Raad is gevestigd te Brussel (art. VIIa van het verdrag).

Het verdrag heeft tot doel de grootst mogelijke overeenstemming en eenvormigheid tussen de regeringen in hun douanestelsels te verzekeren en in het bijzonder de vraagstukken te bestuderen, die samenhangen met de ontwikkeling en de vooruitgang van de douanetechniek en de daarmee verband houdende wetgeving.

De eigendommen en bezittingen, de gebouwen en de terreinen van de Raad waar ze zich ook mogen bevinden en wie deze ook onder zich heeft, zijn vrijgesteld van onderzoek of van iedere vorm van ingrijpen door optreden van rechterlijke aard (bijlage, art. III, §§ 3 en 4 van voornoemd verdrag).

De archieven en alle stukken behorend aan of in het bezit van de Raad zijn onschendbaar waar ze zich ook mogen bevinden (bijlage, art. III, § 5).

Vertegenwoordigers van de leden op de vergaderingen van de Raad, van het permanent technisch Comité en van de Comités van de Raad tijdens de uitoefening van hun functies en hun reizen naar en van de plaats komende van deze vergaderingen genieten de volgende voorrechten en immuniteiten :

a) immuniteit van arrestatie, van gevangenhouding en van inbeslagneming van hun persoonlijke bagage ;

b) vrijstelling van rechtsvervolging met betrekking tot de in hun officiële hoedanigheid verrichte handelingen, gesproken of geschreven woorden ook wanneer hun mandaat is vervallen (bijlage, artikel V, §§ 12 en 13) ;

c) onschendbaarheid van alle papieren en stukken.

Deze bepalingen zijn niet toepasselijk op de Belgische vertegenwoordigers (bijlage, art. V, § 15).

Aan de secretaris-generaal, zijn echtgenote en zijn kinderen worden de voorrechten en immuniteiten toegekend die aan de hoofden van diplomatieke zendingen worden verleend (bijlage, art. VI, § 18).

De adjunct-secretaris-generaal geniet de voorrechten en immuniteiten toegekend aan de diplomaten met vergelijkbare rang (bijlage, art. VI, § 18).

De functionarissen van de Raad zijn vrijgesteld van rechtsvervolging met betrekking tot de door hen in de uitoefening van hun functie binnen de perken van hun bevoegdheden gesproken of geschreven woorden en verrichte handelingen (bijlage, art. VI, § 17).

Tijdens de duur van hun zending, met inbegrip van de duur van de reis, genieten de deskundigen :

a) de immuniteit van persoonlijke arrestatie of gevangenhouding en van inbeslagneming van hun bagage ;

b) vrijstelling van rechtsvervolging met betrekking tot de door hen in de vervulling van hun zending en binnen de grenzen van hun bevoegdheid gesproken of geschreven woorden en verrichte handelingen ;

c) onschendbaarheid van alle papieren en stukken (bijlage, art. VII, § 20).

Alle voorrechten of immuniteiten worden in het belang van de Raad en niet in het persoonlijk voordeel van de genietters verleend. De immuniteiten dienen opgeheven te worden, wanneer geen afbreuk moet worden gedaan aan het doel waarvoor ze toegekend werden, door een lid wat betreft zijn vertegenwoordigers, door de Raad ten overstaan van zijn secretaris-generaal, en door deze laatste wat betreft alle andere genietters.

De "Internationale Douaneraad" mag niet verward worden met de "Internationale Unie voor de Bekendmaking der Toltarieven" en het "Internationaal Bureau voor de douanetarieven"¹⁶¹.

De leden van deze Unie en van dit Bureau genieten geen immuniteit.

F. De Eurocontrol of Europese organisatie voor de veiligheid van de luchtvaart

Het Internationaal Verdrag tot samenwerking in het belang van de veiligheid van de luchtvaart "Eurocontrol" werd ondertekend te Brussel op 13 december 1960 en goedgekeurd door de Wet van 12 maart 1962, verschenen in het *Belgisch Staatsblad* van 13 maart 1963.

Het heeft tot doel de samenwerking van de Verdragsluitende partijen op het terrein van de luchtvaart te versterken en, in het bijzonder, gezamenlijk

¹⁶¹ Overeenkomst ondertekend te Brussel op 5 juli 1890. Protocol tot wijziging van de Overeenkomst ondertekend te Brussel op 16 december 1949, B.S., 22 september 1950.

de luchtverkeersleiding in het hoger gelegen lucht-ruim te organiseren.

De zetel van de Organisatie is te Brussel gevestigd (art. 1).

De inrichtingen en archieven zijn onschendbaar (art. 26/1).

Deze onschendbaarheid verhindert niet de toegang door de plaatselijke bevoegde overheid tot de installaties en archieven van de Organisatie, om hen toe te laten gerechtelijke onderzoeken te kunnen uitvoeren en de tenuitvoerlegging van de rechterlijke uitspraken te verzekeren (art. 26/3).

De eigendommen en bezittingen van de Organisatie kunnen alleen in beslag worden genomen of aan gedwongen tenuitvoerlegging worden onderworpen bij rechterlijke uitspraak (art. 26/2).

De personen bij de Organisatie in dienst genieten geen immuniteit van jurisdictie, maar zijn vrijgesteld van zekere douanerechten en heffingen (art. 24).

V. HET INTERNATIONAAL KATOEN-INSTITUUT

Het Internationaal Katoeninstituut is een intergouvernementale organisatie tot vereniging van katoenproducerende landen. Het Instituut stelt zich tot doel de kwaliteit van de katoenprodukten te verbeteren en het verbruik ervan op de wereldmarkt te bevorderen.

De nominale zetel van het Instituut is te Washington gevestigd. Aangezien echter zijn activiteiten in hoofdzaak op Japan en West-Europa zijn afgestemd, heeft het Instituut de zetel van zijn Europees operationeel centrum gevestigd te Brussel, rekening houdend met het feit dat de zetel van de E.E.G. er eveneens is ondergebracht.

Het zetelakkoord tussen België en het Internationaal Katoeninstituut werd ondertekend te Brussel op 21 februari 1967 en werd goedgekeurd door de Wet van 13 september 1970 (*B.S.*, 18 juni 1971).

De immuniteiten die aan het Instituut toegekend worden, om het betrokken Internationaal Organisme in staat te stellen zijn opdracht in volstrekte onafhankelijkheid te vervullen, stemmen overeen met die welke gebruikelijk worden verleend aan soortgelijke internationale organisaties¹⁶².

De eigendommen en bezittingen van het Instituut,

dat onderworpen is aan de Belgische rechtsmacht, kunnen door geen dwangmaatregel getroffen worden zolang er geen vonnis uitgesproken is, dat in kracht van gewijsde is gegaan of zolang deze immuniteit niet uitdrukkelijk is opgeheven door het Instituut (art. 2).

Het archief van het Instituut is onschendbaar (art. 4).

De vertegenwoordigers van de Lid-Statens genieten tijdens de duur van hun officiële zending en op voorwaarde dat België vooraf daaromtrent inlicht is, de immuniteit van jurisdictie voor alle handelingen, daarin begrepen gesproken of geschreven woorden, verricht in de uitoefening van hun zending (art. 8).

De uitvoerende directeur van het Instituut geniet dezelfde voordelen als die welke worden verleend aan het diplomatiek personeel van de diplomatieke zendingen. Zijn echtgenote en zijn minderjarige kinderen die met hem onder hetzelfde dak wonen, genieten dezelfde voordelen als die welke worden verleend aan de echtgenoten en kinderen van het diplomatiek personeel (art. 9).

De personeelsleden van het Instituut genieten immuniteit van jurisdictie uitsluitend met betrekking tot handelingen, daarin begrepen gesproken of geschreven woorden, verricht in de uitoefening van hun officiële functie (art. 10).

Alle hierboven bedoelde personen genieten geen immuniteit van jurisdictie ten aanzien van

1° inbreuken op de voorschriften betreffende het verkeer van autovoertuigen of door autovoertuigen veroorzaakte schade;

2° overeenkomsten die zij niet uitdrukkelijk in hun hoedanigheid van laathebbers van het Instituut hebben gesloten.

CONCLUSIE

Uit deze uiteenzetting blijkt dat talrijke vreemdelingen hoe langer hoe meer, ingevolge internationale verdragen en overeenkomsten, geheel of ten dele aan de bevoegdheid van de Belgische gerechten ontsnappen.

Er valt niet te ontveinzen dat de uitzonderingsmaatregelen, ten bate van vreemde vertegenwoordigers en ambtenaren getroffen, ten einde hen in staat te stellen hun ambt in volledige vrijheid, waardigheid en onafhankelijkheid uit te oefenen, thans een speciale wetgeving uitmaken, waarvan de toepassing voor de magistratuur soms kiese problemen stelt.

¹⁶² Memorie van toelichting van het wetsontwerp, *Parl. Besch., Kamer*, 1968-69, nr. 478/1, 25 september 1969, *Senaat*, nr. 520, 11 juni 1970.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

3e KAMER — 10 MAART 1976

Voorzitter : de h. Naulaerts

Raadsheer-rapporteur : de h. Janssens

Advocaat-generaal : de h. Lenaerts

Advocaten : mrs. Bayart en Simont

Werkloosheid—Uitkeringsgerechtigden—Jonge afgestudeerde—Schorsing van termijn van één jaar bij hogere studies.

Een inschrijving als vrije leerling beantwoordt niet aan het vereiste van het volgen van cursussen van een hogere cyclus, en heeft geen schorsing van de termijn van één jaar (tussen de beëindiging van de studies en de aanvraag om uitkeringen) tot gevolg.

L. t/ R.V.A.

Gelet op het bestreden arrest, op 10 januari 1974 door het Arbeidshof te Luik, afdeling Hasselt, gewezen ;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet en 124 van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid,

doordat, na geconstateerd te hebben dat eiseres haar middelbaar onderwijs op 30 juni 1969 had beëindigd, dat zij vanaf 1 oktober tot 1 maart 1970 lessen volgde aan een "Hoger Technisch Instituut", dat zij vanaf 2 maart 1970 tot 30 juni 1971 ingeschreven was in de Arbeidshogeschool te Brussel, dat zij aldaar van 2 maart 1970 tot 30 juni 1970 was ingeschreven als vrije leerlinge, en van 1 oktober 1970 tot 30 juni 1971 er de lessen had gevolgd, en dat zij haar aanvraag om werkloosheidsuitkering op 15 december 1971 had ingediend, het arrest beslist dat verweerder terecht deze aanvraag heeft verworpen, om de redenen : dat tussen het beëindigen van de studies van eiseres op 30 juni 1969 en haar voormelde aanvraag meer dan een jaar, en namelijk 29 en een halve maand waren verlopen, dat die periode van één jaar niet kon worden verlengd met de tijd gedurende welke eiseres van 2 maart 1970 tot 30 juni 1970 ingeschreven was als vrije leerlinge in de Arbeidshogeschool te Brussel, dat een inschrijving als vrije student geen verplichtingen oplegt, zelfs niet van aanwezig te zijn, en dat het attest van de school een onderscheid maakte, door een periode te vermelden tijdens welke eiseres ingeschreven was en een periode tijdens welke zij de lessen had gevolgd,

terwijl deze beschouwingen van het arrest dubbelzinnig zijn en het niet mogelijk maken te weten of de rechters in rechte doch verkeerdelijk hebben beslist dat de periode van 2 maart 1970 tot 30 juni 1970 niet in aanmerking komt voor de verlenging van de periode van een jaar bepaald door voormeld artikel 124 van het koninklijk besluit van 20 december 1963, om de reden

dat eiseres, ook indien zij in werkelijkheid de lessen had gevolgd, daartoe als vrije leerlinge niet verplicht was, dan wel in feite hebben willen beslissen dat het niet bewezen is dat eiseres gedurende deze periode lessen had gevolgd, waaruit volgt dat de motivering van het arrest het Hof niet in de mogelijkheid stelt de wetelijkheid te onderzoeken van de beslissing betreffende de hier bedoelde periode en dat derhalve het arrest niet naar behoren gemotiveerd is zoals vereist wordt door artikel 97 van de Grondwet :

Overwegende dat het arbeidshof de feitelijke aanwezigheid in de lessen niet onderzoekt, maar in rechte beslist dat een inschrijving als vrije leerling niet beantwoordt aan het vereiste van het volgen van cursussen dat vermeld staat in het derde lid van artikel 124 van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid ;

Dat het middel feitelijke grondslag mist ;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 124 van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid,

doordat, na geconstateerd te hebben dat eiseres haar middelbaar onderwijs op 30 juni 1969 had beëindigd, dat zij vanaf 1 oktober 1969 tot 1 maart 1970 lessen volgde in een "Hoger Technisch Instituut", dat zij vanaf 2 maart 1970 tot 30 juni 1971 ingeschreven was in de Arbeidshogeschool te Brussel, dat zij aldaar van 2 maart 1970 tot 30 juni 1970 was ingeschreven als vrije leerlinge, en van 1 oktober 1970 tot 30 juni 1971 er de lessen had gevolgd, en dat zij haar aanvraag om werkloosheidsuitkering op 15 december 1971 had ingediend, het arrest beslist dat verweerder terecht deze aanvraag heeft verworpen, om de redenen : dat tussen het beëindigen van de studies van eiseres op 30 juni 1969 en haar voormelde aanvraag meer dan een jaar, namelijk 29 en een halve maand, waren verlopen en dat die periode van één jaar niet kon worden verlengd met de zes maanden voor de vakanties, vermits artikel 124 van voormeld koninklijk besluit van 20 december 1963 de periode bedoelt gedurende welke men cursussen heeft gevolgd,

terwijl, wanneer de belanghebbende, na het beëindigen van de studies bedoeld in lid 1 van artikel 124 van voormeld koninklijk besluit van 20 december 1963, cursussen volgt behorende tot een hogere cyclus in een onderwijsinstelling welke door de Staat is ingericht, erkend of gesubsidieerd, de in lid 1 van gezegd artikel 124 bedoelde periode van een jaar verlengd wordt met de tijd gedurende welke de belanghebbende die hogere cyclus volgt, daarin begrepen al de vakantieperiodes tussen het beëindigen van de in lid 1 van gezegd artikel bedoelde studies en het beëindigen van de in lid 2 van gezegd artikel bedoelde studies in de hogere cyclus ;

Overwegende dat ingevolge de verwerping van het eerste middel vaststaat dat de periode gedurende welke eiseres, van 2 maart tot 30 juni 1970, als vrije leerlinge

was ingeschreven, de aanvraagtermijn van één jaar bedoeld in artikel 124, eerste lid, 2°, van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid, niet verlengt;

Overwegende dat de vakantie van 1 juli 1970 tot 30 september 1970, welke volgt op die periode gedurende welke eiseres geacht wordt geen cursussen te hebben gevolgd, evenmin voor verlenging van de aanvraagtermijn in aanmerking komt;

Overwegende dat eiseres voor verlenging van de aanvraagtermijn geen aanspraak maakt op de vakantie van 1 juli tot 30 september 1971 bij het verlaten van de Arbeidshogeschool;

Overwegende dat dus, zelfs indien, overeenkomstig de stelling van eiseres, de aanvangstermijn van één jaar verlengd zou zijn met de vakantieperiode tussen het eindigen van het middelbaar onderwijs op 30 juni 1969 en het aanvangen van de studies aan het Hoger Technisch Instituut op 1 oktober 1969, dan toch méér dan de in artikel 124, tweede lid, gestelde termijn zou verlopen zijn tussen de beëindiging van de studies van middelbaar onderwijs en de vraag tot werkloosheidsuitkering op 15 december 1971;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening.

NOOT—Zie over de schorsing van de termijn wegens het "volgen van cursussen van een hogere cyclus": D. SIMOENS, "De toepassingsvoorwaarden van de bijzondere regeling van werkloosheidsuitkeringen voor jonge afgestudeerden", nr. 24, T.S.R., 1976, 135; over de schorsing van de termijn met de vakantieperiodes: J. VAN LANGENDONCK en D. SIMOENS, "De rechtspraak van de arbeidsgerechten over sociale zekerheid", B.T.S.Z., 1975, 103-104. Bij K.B. van 31 juli 1976 (*Staatsblad*, 4 augustus 1976) werden de voorwaarden voor jonge werknemers die een studie beëindigen, tijdelijk verscherpt.

HOF VAN CASSATIE

1e KAMER — 2 SEPTEMBER 1976

Voorzitter: de h. Perrichon

Raadsheer-rapporteur: de h. Trousse

Advocaat-generaal: de h. Ballet

Advocaten: mrs. Ansiaux en De Bruyn

Onrechtmatige daad—Aansprakelijkheid—Zaken—Geldt slechts voor de benadeelde.

Het vermoeden van aansprakelijkheid van art. 1384, lid 1, B.W. heeft een betere bescherming op het oog van de slachtoffers van de schade die veroorzaakt wordt door zaken die men onder zijn bewaring heeft.

Het geldt slechts voor diegenen die rechtstreeks het slachtoffer van de schade zijn en kan slechts door hen worden aangevoerd.

Stad Brussel t/ Belgische Staat

Gelet op het bestreden vonnis, op 27 december 1974

in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1384, lid 1, van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het vonnis beslist dat de door eiseres ingestelde rechtsvordering tot vrijwaring ongegrond was, op grond dat eiseres "die geen schade heeft geleden zich niet kan beroepen op het vermoeden van artikel 1384, lid 1, van het Burgerlijk Wetboek" en "dat het irrelevant is na te gaan of de weg een gebrek vertoonde en wie, wat dit gebrek betreft, de bewaarder ervan was",

terwijl dit vermoeden kan worden aangevoerd door een ieder die daarbij belang heeft en er geen onderscheid moet worden gemaakt naargelang hij die zich op dat vermoeden beroept al dan niet het rechtstreekse slachtoffer is van de schade, waaruit volgt dat het vonnis de toepassing van het vermoeden van artikel 1384, lid 1, van het Burgerlijk Wetboek afhankelijk stelt van een voorwaarde die in de wet niet voorkomt en het bestreden vonnis zich derhalve niet kon beperken tot het ongegrond verklaren van de rechtsvordering van eiseres zonder te onderzoeken of de weg een gebrek vertoonde en wie, wat dit gebrek betreft, de bewaarder ervan was:

Overwegende dat de rechtsvordering tot vrijwaring van eiseres zowel steunde op artikel 1382 als op artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat het vonnis, in zoverre genoemde rechtsvordering gegrond was op artikel 1382, verklaart dat eiseres "geen enkele persoonlijke fout van de in vrijwaring opgeroepen partij aantoonde";

Overwegende dat het vonnis, in zoverre de rechtsvordering tot vrijwaring gegrond was op artikel 1384, beslist dat "de stad Brussel, die geen schade heeft geleden, zich niet kan beroepen op het vermoeden van artikel 1384, lid 1, van het Burgerlijk Wetboek (gebrek van de weg)" en derhalve zegt dat er geen aanleiding bestaat om een veroordeling ten laste van de Belgische Staat, verweerder in vrijwaring, ten voordele van eiseres tot vrijwaring uit te spreken;

Overwegende dat het vermoeden van aansprakelijkheid van artikel 1384, lid 1, van het Burgerlijk Wetboek een betere bescherming op het oog heeft van de slachtoffers van de schade die veroorzaakt wordt door zaken die men onder zijn bewaring heeft;

Dat dit vermoeden slechts geldt voor diegenen die rechtstreeks het slachtoffer van de schade zijn en slechts door hen kan worden aangevoerd;

Dat het middel naar recht faalt;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1251 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het vonnis beslist dat de door eiseres ingestelde rechtsvordering tot vrijwaring ongegrond was, op grond dat eiseres "die geen schade heeft geleden zich niet kan beroepen op het vermoeden van artikel 1384, lid 1, van het Burgerlijk Wetboek" en "dat het irrelevant is na te gaan of de weg een gebrek vertoonde en wie, wat dit gebrek betreft, de bewaarder ervan was",

terwijl eiseres, die de schade moet vergoeden die aan het slachtoffer werd berokkend zowel door haar schuld als door de daad van een derde, tegen die derde over

een rechtsvordering tot vrijwaring beschikt welke berust op de indeplaatsstelling van de veroordeelde partij in de rechten van het slachtoffer tegen de veroorzaker of de andere veroorzakers van de schade die gedeeltelijk aansprakelijk zijn; eiseres er bijgevolg belang bij had aan te tonen dat verweerster de bewaarder was van een gebrekkige zaak die mede de schade heeft veroorzaakt, welke rechtsvordering het slachtoffer zelf had kunnen instellen:

Overwegende dat eiseres zowel in hoger beroep als voor de eerste rechter concludeerde tot de aansprakelijkheid van verweerster op basis van de artikelen 1382 en 1384, lid 1, van het Burgerlijk Wetboek, zonder zich te beroepen op de rechten die voor haar zouden voortvloeien uit een eventuele indeplaatsstelling in de rechten van het door haar volledig vergoede slachtoffer;

Overwegende dat dit middel nieuw is en daar het de openbare orde niet raakt, niet ontvankelijk is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

NOOT—Hetzelfde principe geldt voor de aansprakelijkheid die art. 1384, lid 3, B.W. legt op hen die anderen aanstellen (Cass., 24 mei 1962, R.W., 1963-64, 615).

HOF VAN CASSATIE

2e KAMER — 12 OKTOBER 1976

Voorzitter: de h. Wauters

Raadsheer-rapporteur: de h. Soetaert

Advocaat-generaal: de h. Lenaerts

Strafvordering—Hoger beroep—Partieel beroep van beklaagde—Beperkt tot onsplitsbaar deel van de straf—Ontvankelijk.

De rechter is op het enkel hoger beroep van de beklaagde, door deze beperkt tot een onsplitsbaar bestanddeel van de uitgesproken straf, verplicht kennis te nemen van de door die straf beteelde feiten in hun geheel. Het aldus beperkte hoger beroep van de beklaagde is derhalve ontvankelijk.

Procureur-generaal bij het Hof van Beroep
te Gent t/ B.

Gelet op het bestreden arrest, op 5 mei 1976 door het Hof van Beroep te Gent gewezen;

Over het middel afgeleid uit de miskenning van de regels ter zake van de bewijskracht van de akten,

doordat het arrest oordeelt dat verweerster hoger beroep heeft ingesteld tegen alle beschikkingen van het beroepen vonnis op strafrechtelijk gebied en enkel de grieven tegen dat vonnis heeft beperkt tot het uitgesproken verval van het recht tot sturen,

terwijl uit de ondubbelzinnige en duidelijke woorden van de akte van hoger beroep voortspuit dat verweerster haar hoger beroep heeft beperkt tot een onderdeel

van de straf, namelijk het stuurverbod, met uitsluiting van de andere onderdelen van dezelfde straf, zodat het hoger beroep niet toelaatbaar was:

Overwegende dat verweerster, bij het beroepen vonnis wegens onopzettelijk doden veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie maanden met uitstel, een geldboete van honderd frank en een jaar verval van het recht enig voertuig met motor, met uitzondering van een rijwiel met hulpmotor, te besturen, tijdig in hoger beroep is gekomen bij akte ter griffie, waarin zij "verklaart hoger beroep in te stellen tegen de beschikkingen B.C. (haarzelf) betreffende van een vonnis uitgesproken te haren laste..., doch enkel op strafrechtelijk gebied en alleen wat de ontzetting stuurrecht betreft";

Overwegende dat het arrest op grond van de aangevochten interpretatie het hoger beroep toelaatbaar verklaart, de zaak opnieuw ten gronde onderzoekt en de straf bevestigt behoudens beperking van de duur van het stuurverbod;

Overwegende dat het hoger beroep van de beklaagde in strafzaken hem alleen tot voordeel kan strekken; dat de rechter, op het enkel hoger beroep van de beklaagde, door deze beperkt tot een onsplitsbaar bestanddeel van de uitgesproken straf, zoals ten deze, verplicht is kennis te nemen van de door die straf beteelde feiten in hun geheel;

Overwegende dat het hoger beroep derhalve ontvankelijk was, ook in de interpretatie die eiser aan de akte van beroep geeft, waaruit volgt dat het middel niet ontvankelijk is bij gebrek aan belang;

En overwegende dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Laat de kosten ten laste van de Staat.

NOOT—Partieel hoger beroep in strafzaken

De beklaagde heeft het recht partieel hoger beroep in te stellen tegen een strafvonnis waarbij hij veroordeeld werd: hij mag zijn voorziening beperken tot bepaalde tenlasteleggingen (zie noot onder Hof Brussel, 4 juni 1970, R.W., 1970-71, 1423).

Hij mag zijn partiële voorziening ook begrenzen tot een deel van de opgelegde straf of maatregel (*anders*: Hof Gent, 12 mei 1972, R.W., 1973-74, 503). Wanneer het hoger beroep beperkt wordt tot een onsplitsbaar bestanddeel van de uitgesproken straf, of tot een tenlastelegging die samen met een andere een zelfde strafbaar feit vormt, is de rechter toch verplicht kennis te nemen van de door die straf beteelde feiten in hun geheel. De zaak wordt opnieuw ten gronde onderzocht en er wordt opnieuw uitspraak gedaan over het geheel van die straf.

Komt de rechter tot de vaststelling dat de straf onwettig is of niet aangepast, of dat de feiten niet bewezen zijn of verjaard, dan mag hij de straf verminderen, de beklaagde vrijspreken of de verjaring vaststellen, zelfs wanneer het hoger beroep beperkt werd tot een maatregel die met de straf een onsplitsbaar geheel uitmaakt. In geen geval mag de straf worden verhoogd, daar de *reformatio in pejus* op het enkel beroep van de beklaagde niet toegelaten is.

Ook in cassatie, wanneer de eiser tot cassatie verklaard heeft zijn voorziening te beperken tot een onsplitsbaar deel van de uitgesproken straf, zal de vernietiging op dat geheel slaan (Cass., 5 december 1955, *Arr. Cass.*, 1956, 261; Cass., 26 november 1974, R.W., 1974-75, 1498).

A. Vandeplas

HOF VAN CASSATIE

3e KAMER — 17 NOVEMBER 1976

Voorzitter : de h. Naulaerts

Raadsheer-rapporteur : de h. Janssens

Advocaat-generaal : de h. Tillekaerts

Advocaten : mrs. De Baeck en Bayart

1. Lastgeving—Lastgeving door werknemer aan vakbondsafgevaardigde om dading te sluiten na afdanking om dringende redenen—Bewijs van lastgeving door werkgever—Vermoedens—2. Dading—Bewijs—Bekentenis van lasthebber—Artt. 1354 en 1356 B.W.

1. Een lastgeving om een dading te sluiten kan mondeling verleend worden.

De werkgever is een derde t.o.v. de lastgeving overeengekomen tussen een werknemer en zijn lasthebber, de vakbondsafgevaardigde. Als derde mag de werkgever de lastgeving door vermoedens bewijzen, zelfs indien de zaak de som of de waarde van 3.000 fr. te boven gaat.

2. De artt. 1354 en 1356 B.W. worden geschonden door het arrest dat zijn beslissing omtrent de totstandkoming van een dading alleen baseert op de bekentenis dienaangaande afgelegd door de lasthebber, zonder dat werd vastgesteld dat de lastgever ook last had gegeven om het sluiten van een dading te bekennen.

N.V. V. & Co t/ X.

Gelet op het bestreden arrest, op 8 september 1975 door het Arbeidshof te Antwerpen gewezen ;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1341, 1353 en 1985 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het arrest vaststelt dat de tussen de syndicale afgevaardigde en verweerster gesloten dading bewezen is aan de hand van de verklaring afgelegd door deze afgevaardigde

en dat deze dading aan eiser tegenstelbaar is, nu verweerster het mandaat, door eiser aan zijn afgevaardigde gegeven, bewijst door vermoedens,

terwijl het arrest also ten onrechte aanneemt dat het mandaat door een derde bewezen kan worden aan de hand van getuigen en vermoedens :

Overwegende dat naar luid van artikel 1985 van het Burgerlijk Wetboek een lastgeving ook mondeling kan verleend worden ;

Overwegende dat op grond van de artikelen 1348 en 1353 van hetzelfde wetboek een derde de lastgeving mag bewijzen door vermoedens, zelfs indien de zaak de som of de waarde van drieduizend frank te boven gaat ;

Overwegende dat verweerster een derde is ten overstaan van de lastgeving die overeengekomen werd tussen eiser en zijn lasthebber, de syndicale afgevaardigde ;

Dat dit middel naar recht faalt ;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending

van de artikelen 1354, 1356 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat, na te hebben vastgesteld dat het partijen toegepast is, na de onmiddellijke beëindiging van de arbeidsovereenkomst om dringende redenen, hun wederzijdse rechten en aanspraken onderling te regelen en dat een dergelijke regeling een dading uitmaakt, het arrest beslist dat deze dading bij gebrek aan een regelmatig schriftelijk bewijs bewezen kan worden aan de hand van een bekentenis uitgaande van een derde,

terwijl het arrest aldus de beginselen in verband met de bewijsovereenkomst miskent, meer bepaaldelijk de aard en de draagwijdte van de bekentenis als bewijs :

Overwegende dat, na te hebben vastgesteld dat de vakbondsafgevaardigde eisers lasthebber was om met verweerster een dading te sluiten, het arrest zijn beslissing omtrent de totstandkoming van deze dading alleen fundeert op de bekentenis die desaangaande aan verweerster door voormelde lasthebber werd afgelegd ;

Overwegende dat het arrest niet vaststelt dat eiser aan de vakbondsafgevaardigde ook last had gegeven om het sluiten van een dading te bekennen ; dat het derhalve de in het middel aangehaalde wetsbepalingen schendt door te beslissen dat voormelde bekentenis, althans als dusdanig, eiser bond ;

Dat het middel gegrond is ;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden arrest met uitzondering van de beslissing dat de vakbondsafgevaardigde Janssens op 5 september 1972 uitdrukkelijk door eiser gemandateerd was om met verweerster een dading te sluiten ;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Houdt de kosten aan, opdat erover door de feitenrechter zou worden beslist ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Arbeidshof te Brussel.

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN

5e KAMER — 23 SEPTEMBER 1976

Voorzitter : de h. Meers

Raadsheren : de hh. Janssens en van Gelder

Openbaar ministerie : de h. Vandeplas

Advocaten : mrs. Van Laer, Dreesen en Smets

Faillissement—Vonnis dat aanvraag tot gerechtelijk akkoord verwerpt en het faillissement van ambtswege uitsprekt—Hoger beroep—Noodzakelijkheid van verzet tegen beslissing van faillietverklaring.

Van een vonnis dat hem ambtshalve failliet heeft verklaard, kan de gefailleerde die er geen verzet tegen heeft gedaan, niet in hoger beroep komen.

Als in een zelfde vonnis een aanvraag tot gerechtelijk akkoord wordt afgewezen en de aanvrager van

ambtswege failliet wordt verklaard, moet hij, daar beide procedures niet onsplitsbaar zijn, om zich tegen beide beslissingen te voorzien tegen de eerste hoger beroep en tegen de tweede verzet aantekenen.

Indien hij tegen beide hoger beroep heeft aangetekend en de termijn van verzet tegen de faillietverklaring verstreken is, dan is zijn hoger beroep tegen de afwijzing van de aanvraag wel toelaatbaar, maar moet het ongegrond worden verklaard.

Van B. t/ mr. Dreessen q.q.

Gelet op het verzoekschrift tot het bekomen van een gerechtelijk akkoord, ingediend ter griffie van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen op 28 april 1976 ;

Gelet op het vonnis waartegen hoger beroep, geveld op 24 juni 1976 door de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, waardoor de aanvraag tot gerechtelijk akkoord verworpen werd en waardoor huidige appelllant van ambtswege failliet werd verklaard ;

Gelet op de akte van hoger beroep van 1 juli 1976 ;

Gelet op het verzoekschrift tot tussenkomst, ingediend ter griffie van het Hof van Beroep te Antwerpen op 10 september 1976 door drie schuldeisers, die vragen het vonnis a quo te vernietigen en het gerechtelijk akkoord toe te staan ;

Overwegende dat geïntimeerde opwerpt dat het hoger beroep tegen het afwijzen van de aanvraag tot gerechtelijk akkoord weliswaar in se toelaatbaar is, doch niet gegrond kan zijn, aangezien het hoger beroep tegen de faillietverklaring van ambtswege niet toelaatbaar is en het vonnis van faillietverklaring definitief is geworden ;

Overwegende dat uit het dossier van de rechtspleging blijkt dat ter zitting van 24 juni 1976 van de 11e kamer van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, na het verslag van de rechter-commissaris en het verslag van de deskundige, de opmerkingen van de aanvrager van het gerechtelijk akkoord desbetreffend werden aanhoord, en dat na advies van het openbaar ministerie, de aanvraag verworpen werd en het vonnis van faillissement van ambtswege werd uitgesproken ;

Overwegende dat appelllant nopens deze faillietverklaring niet geconcludeerd heeft ;

Overwegende dat appelllant, wat het vonnis van faillietverklaring van ambtswege betreft, niet als partij beschouwd kan worden en hij tegen dit vonnis verzet had dienen aan te tekenen volgens de pleegvormen en binnen de termijn, bepaald in artikel 473 van de Faillissementswet ;

Overwegende dat de in dit artikel bepaalde termijn verstreken is ;

Overwegende dat het hoger beroep — zelfs door de belanghebbende — niet ontvankelijk is tegen een van ambtswege uitgesproken faillissement, indien de appellant naliet verzet aan te tekenen (Cass., 27 mei 1880, Pas., 1880, I, 142 ; Cass., 30 januari 1970, Pas., 1970, I, 455) ;

Overwegende dat het vonnis van faillietverklaring derhalve kracht van gewijsde heeft gekregen ;

Overwegende dat het feit dat in een zelfde vonnis, enerzijds een aanvraag tot gerechtelijk akkoord wordt afgewezen en anderzijds van ambtswege het faillisse-

ment van de aanvrager wordt uitgesproken, geenszins impliceert dat de toelaatbaarheid van een hoger beroep tegen de eerstgenoemde beslissing, de toelaatbaarheid van het hoger beroep tegen de tweede beslissing met zich brengt ;

Overwegende dat de beide procedures niet onsplitsbaar zijn en appellant hoger beroep had moeten instellen tegen de eerste beslissing — wat hij inderdaad tijdig deed — en verzet volgens artikel 473 van de Faillissementswet, tegen de tweede beslissing, wat hij naliet (Cass., 30 januari 1970, loc. cit.) ;

Overwegende dat, hoewel het hoger beroep tegen het afwijzen van de aanvraag tot gerechtelijk akkoord toelaatbaar is, het niet gegrond verklaard moet worden, daar het vervullen van de voorwaarden tot het bekomen van een gerechtelijk akkoord onverenigbaar is met een definitief bestaande toestand van faillissement ;

Om die redenen,

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak ;

Gelet op artikel 24 der Wet van 15 juni 1935 ; Alle andere en strijdige conclusies verwerpend ; Gehoord, in openbare zitting, het eensluidend advies van de heer substituut-procureur-generaal A. Vandeplas ;

Verklaart het hoger beroep, in zover het gericht is tegen de verwerping van de aanvraag tot gerechtelijk akkoord toelaatbaar doch ongegrond ;

Verklaart het hoger beroep, in zover het gericht is tegen het faillissement van ambtswege, niet toelaatbaar ;

Bevestigt het vonnis waartegen hoger beroep ;

Verwijst de vrijwillig tussenkomende partijen in de door hen veroorzaakte kosten en verwijst appelllant in de andere kosten van het hoger beroep.

NOOT—Verg. Hof Antwerpen, 29 april 1976, R.W., 1976-77, 729.

ARBEIDSHOF TE GENT

4e KAMER — 17 SEPTEMBER 1976

Voorzitter : de h. Broeckx

Raadsheer : de h. Verbeke

Raadsheer in sociale zaken : de h. Legon

Advocaat-generaal : de h. Colaes

Advocaat : mr. Bonne

Arbeidsgerechten—Verschijning—Vertegenwoordiging door een afgevaardigde van een representatieve organisatie van arbeiders, bedienden of zelfstandigen—Voorwerp van het geschil.

Het recht van een gedingvoerende partij om voor de arbeidsgerechten zich te laten vertegenwoordigen door een afgevaardigde van een representatieve organisatie van arbeiders of bedienden wordt bepaald door de uit de arbeidsverhouding ontstane rechten of plichten die het voorwerp uit maken van het geschil, en niet door de hoedanigheid van werknemer op het ogenblik van de inleiding van de eis of tijdens het verloop van de rechtspleging.

Een afgevaardigde van een representatieve organisatie van bedienden kan voor de arbeidsrechtbank geen bediende vertegenwoordigen die partij is in een geschil bepaald bij artikel 581 Ger.W., d.i. een geschil omtrent rechten en plichten voortvloeiend uit de sociale verzekeringsregeling voor zelfstandigen.

Procureur-generaal t/ De Sociale Verzekeringskas voor Zelfstandigen "De Intersociale" en P.I.

Overwegende dat op vordering van de Vereniging zonder winsttoegmerk "De Sociale Verzekeringskas voor Zelfstandigen De Intersociale", P.I. gedagvaard werd voor de arbeidsrechtbank om te betalen aan eerstgenoemde de som van 10.561 frank, met de interesten en de kosten; dat de hoofdsom de bijdragen vertegenwoordigt, alsook de verhogingen en de kosten voor de vier kwartalen van het kalenderjaar 1973, in toepassing van het Koninklijk Besluit van 27 juli 1967, houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen;

Overwegende dat de oorspronkelijke verwerende partij op de inleidingszitting van 24 juni 1975 door de heer V., afgevaardigde van een representatieve organisatie van arbeiders of bedienden, houder van een schriftelijke volmacht, vertegenwoordigd was; dat dezelfde volmachtdrager de conclusie, neergelegd ter griffie op 4 augustus 1975, ondertekende en ter terechtzitting van 16 december 1975 voor verweerder pleitte;

Overwegende dat de oorspronkelijke eisende partij opwierp dat de verwerende partij niet geldig vertegenwoordigd was;

Overwegende dat de eerste rechter, bij tussenvonnis van 17 februari 1976, alvorens de zaak ten gronde te behandelen, deze verwezen heeft naar de terechtzitting van 16 maart 1976, na voor recht te hebben gezegd dat de verweerder geldig kon vertegenwoordigd worden door een afgevaardigde van een representatieve organisatie van werknemers, daar het geding gevoerd werd voor het arbeidsgerecht en de verwerende partij, op het ogenblik van de eis, de hoedanigheid van werknemer had;

Overwegende dat in het bestreden vonnis vastgesteld wordt dat bedoelde afgevaardigde toegelaten werd door de rechtbank en uit de motivering blijkt dat de geldigverklaring van de verschijning en van de vertegenwoordiging gebaseerd is op artikel 728, derde lid, eerste zin, van het Gerechtelijk Wetboek;

Overwegende dat het hoger beroep gericht is tegen dit erkend recht tot verschijnen, vertegenwoordigen en pleiten, alsook tegen het contradictoir karakter van het vonnis;

Overwegende dat tweede geïntimeerde hetzelfde standpunt verdedigt als in eerste aanleg;

Overwegende dat artikel 440 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat vóór alle gerechten, behoudens de uitzonderingen bij de wet bepaald, alleen de advocaten het recht hebben te pleiten; dat deze tekst zeer algemeen is gesteld en de besprekingen in Kamer en Senaat erop wijzen dat de uitzonderingen op deze regel in enge zin geïnterpreteerd moeten worden;

Overwegende dat de bevoegdheid van de arbeidsrechtbank voor het hier aangebracht geschil steunt op artikel 581, 1°, van het Gerechtelijk Wetboek; dat voor deze geschillen het vertegenwoordigingsrecht geregeld en beperkt blijft tot een afgevaardigde van een representatieve

organisatie van zelfstandigen, zoals bepaald in artikel 728, derde lid, tweede zin, van het Gerechtelijk Wetboek, luidend als volgt: "In de geschillen bepaald in de artikelen 581 en 582, 1° en 2°, mag de zelfstandige arbeider eveneens vertegenwoordigd worden door een afgevaardigde van een representatieve organisatie van zelfstandigen";

Overwegende dat de bepaling van artikel 728, derde lid, tweede zin, niet cumulatief is met die van artikel 728, derde lid, eerste zin; dat het woord "eveneens" als eerste betekenis heeft "op dezelfde wijze" (Van Dale, *Groot Woordenboek van de Nederlandse Taal*) en trouwens de Franse tekst met het woord "pareillement" op dezelfde betekenis wijst;

Overwegende dat de parlementaire debatten omtrent dit vraagstuk aantonen dat de uitzonderingen op de principsregel van artikel 440 van het Gerechtelijk Wetboek hun oorsprong vinden in de belangen en initiatieven welke telkens afzonderlijk werden voorgedragen door de minister van Tewerkstelling en Arbeid, door de minister van Middenstand en door de minister van Volksgezondheid en van het Gezin;

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte stelt dat de enge interpretatie van artikel 728 van het Gerechtelijk Wetboek alleen slaat op het soort rechtbank (arbeidsrechtbank) en de hoedanigheid van de gedaagde (arbeider of bediende), maar niet op de aard van de vordering;

Overwegende dat de termen "de arbeider of de bediende, partij in het geding", zoals deze voorkomen in artikel 728, derde lid, eerste zin, geenszins wijzen op de door een partij aangenomen of uitgeoefende beroepsactiviteit tijdens het verloop van het rechtsgeding, doch wel op het geschil dat voortspuit uit een met arbeidsverhouding ontstaan recht of plicht, voor zover dit geschil onder de bevoegdheid valt van het arbeidsgerecht (cf. Lenaerts, *Sociaal Procesrecht*, nr. 5, 43-63, J. Petit, *Arbeidsbl.*, 1965, 787, c, 788, 795 en 796, Van der Vorst, *B.T.S.Z.*, 1972, 314, F. Hermans, *R.W.*, 1968-69, 777, sub 11);

Overwegende dat de wijzigingen die aangebracht werden in artikel 728 van het Gerechtelijk Wetboek in het project Van Reepinghe door de Commissie van Tewerkstelling en Arbeid nooit een andere bedoeling hebben gehad dan het begrip "beroepsorganisatie" te herleiden tot dat van "representatieve organisatie", hetgeen de verruiming inhield van een aan toelating onderworpen verschijningsrecht tot een in het Gerechtelijk Wetboek geïntigreerd en volwaardig erkend vertegenwoordigingsrecht; dat de bij de werkrechtsheren en de administratieve rechtscolleges bestaande toestanden aldus ondubbelzinnig overgenomen en bekrachtigd werden, zonder aan bepaalde representatieve organisaties een overwicht te verlenen, hetgeen wel het geval zou zijn indien een afgevaardigde van een representatieve organisatie van arbeiders of bedienden kon optreden in geschillen betreffende het statuut van de zelfstandigen, de minder-validen en in de geschillen bepaald in artikel 580, 8°, c, van het Gerechtelijk Wetboek betreffende het bestaansminimum;

Overwegende dat om dezelfde hogergenoemde redenen de volmachtdrager V., in de huidige procedure, evenmin gerechtigd is tweede geïntimeerde als raadsman in

rechte bij te staan ;

Overwegende dat het hoger beroep tegen een vonnis alvorens recht te doen het geschil zelf aanhangig maakt bij de rechter in hoger beroep ;

Om die redenen,

Het Arbeidshof, (...)

Rechtsdoende op tegenspraak in toepassing van artikel 1068 van het Gerechtelijk Wetboek ;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond ;

Doet het bestreden vonnis teniet en opnieuw wijzend, zegt voor recht dat de oorspronkelijk verwerende partij P.I. niet geldig vertegenwoordigd was en dat het vonnis derhalve niet op tegenspraak werd gewezen ; zegt verder dat de volmachtdrager V., in huidige aanleg niet gerechtigd is tweede geïntimeerde P.I. bij te staan als raadsman ; alvorens te gronde uitspraak te doen, verwijst de zaak naar de bijzondere rol van deze kamer ; Houdt de beslissing nopens de kosten aan.

BESLAGRECHTER TE BRUGGE

17 DECEMBER 1976

Rechter : de h. Colaert

Advocaten : mrs. Vanheylen loco Lantsoght en Vanden Broele

Beslag—Uitvoerend beslag op onroerend goed—Beslag op verscheidene goederen—Beslagene meent dat beslag op bepaalde goederen voldoende is—Geschil omtrent verkoopsvoorwaarden.

Als beslag is gelegd op verscheidene onroerende goederen en de schuldenaar meent dat de verkoop van bepaalde goederen genoeg zal opbrengen om de schulden te dekken en hij zich daarom verzet tegen de verkoop van een ander goed, is de betwisting desbetreffend een geschil omtrent de verkoopsvoorwaarden, dat alleen toegelaten kan worden indien het bij de notaris werd aangebracht binnen acht dagen na de aanmaning die hij overeenkomstig art. 1582 Ger.W. aan de schuldeisers en de schuldenaar heeft gedaan.

S. e.a. t/ N.V. W. en notaris Van der H.

Ingevolge een uitvoerbare titel wordt door tweede gedaagde op verzoek van eerste gedaagde overgegaan tot de publieke verkoop van verschillende onroerende goederen, toebehorend aan eisers.

De verkoop beoogt de recuperatie door eerste gedaagde van een bedrag van 5.602.861 frank, tot zekerheid van hetwelk eerste gedaagde op de onroerende goederen gelegen te Oostende, een hypotheek in tweede rang heeft.

Eisers menen echter dat de verkoop te Oostende voldoende zal opbrengen om de schulden ten aanzien van eerste verweerster te dekken en verzetten zich tegen de verkoop van het te Sint Kruis-Brugge gelegen goed.

Eerste verweerster betwist zulks en voert aan dat de eis niet ontvankelijk is.

Ter zake dient aanvaard te worden dat de betwisting een geschil betreft omtrent de verkoopsvoorwaarden, dat alleen toegelaten kan worden indien het wordt aangebracht bij de notaris binnen acht dagen na de aanmaning door de notaris, aan schuldeisers en schuldenaar gedaan overeenkomstig artikel 1582 van het Gerechtelijk Wetboek.

Van belang hierbij is dat de geschillen omtrent de verkoopsvoorwaarden voor de notaris gebracht dienen te worden die er vervolgens proces-verbaal van opmaakt en de verrichtingen schorst.

Eisers zeggen wel dat artikel 1582 van het Gerechtelijk Wetboek niet van toepassing is, doch geven geen enkele andere rechtsgrond aan, waarop hun eis zou steunen.

Blijkbaar hebben zij geen bezwaar tegen het beslag zelf, doch enkel tegen de verkoopsvoorwaarden.

De beslagene kan immers in geval van zwaarigheden tegen de tenuitvoerlegging zich tot de beslagrechter wenden, zonder dat het instellen van de vordering schorsende kracht heeft.

De beslagrechter beveelt in voorkomend geval — als daartoe grond bestaat — de opheffing van het beslag (art. 1498 Ger.W.).

Opheffing van het beslag wordt niet gevorderd. Enkel de verkoopsvoorwaarden zitten de eisers dwars. Zij hadden zich dan ook dienen te gedragen zoals artikel 1582 van het Gerechtelijk Wetboek het voorschrijft en hadden zich tot de notaris moeten wenden. Hun eis komt als niet ontvankelijk voor.

(...)

ARBEIDSRECHTBANK TE LEUVEN

2e KAMER — 19 FEBRUARI 1975

Voorzitter : de h. François

Rechters in sociale zaken : de hh. Vandewiele en Boxy

Arbeidsauditeur : de h. Convents

Werkloosheid—Jonge werknemers die studies met een volledig leerplan hebben beëindigd—Licentiaat in de plantkunde—Inschrijving aan de universiteit ter voorbereiding van doctoraatsthesis—Art. 124 Werkloosheidsbesluit—Gerechtigde op werkloosheidsuitkering—Beschikbaarheid voor de algemene arbeidsmarkt.

In het raam van art. 124 Werkloosheidsbesluit is op werkloosheidsuitkeringen gerechtigd de licentiaat in de plantkunde die zich opnieuw aan de universiteit inschrijft ter voorbereiding van een doctoraatsthesis.

Zodanige inschrijving, die niet verplicht tot het volgen van cursussen, maakt geen hervatting van studies met een volledig leerplan uit en houdt als dusdanig geen onbeschikbaarheid voor de algemene arbeidsmarkt in.

X t/ R.V.A.

De vordering beoogt de vernietiging van de beslissing van de heer directeur van het Gewestelijk Bureau Leuven,

waarbij: 1) eiser vanaf 25 oktober 1973 voor onbepaalde tijd van de werkloosheidsuitkeringen wordt uitgesloten; 2) besloten wordt de uitkeringen terug te vorderen die hij tijdens deze periode onrechtmatig zou hebben ontvangen.

Eiser, die het diploma had behaald van licentiaat in de plantkunde, liet zich op 30 juli 1973 inschrijven als werkzoekende en vroeg op 25 oktober daaropvolgend werkloosheidsuitkeringen aan bij toepassing van artikel 124 van het Koninklijk Besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid.

De bestreden beslissing is gebaseerd op de overweging dat eiser niet voldoet aan al de door dit artikel gestelde voorwaarden en dat hij, meer bepaald, studies met een volledig leerplan heeft hervat.

Uit de gegevens van het dossier en de ter zitting verstrekte uitleg is gebleken dat eiser zich voor het academiejaar 1973-74 opnieuw liet inschrijven aan de katholieke universiteit te Leuven, met het oog op de voorbereiding van een doctoraats thesis.

Een dergelijke inschrijving brengt nochtans niet mee dat hij er toe zou gehouden zijn theoretische of praktische cursussen te volgen en maakt hem geenszins onbeschikbaar voor de algemene arbeidsmarkt.

In de gegeven omstandigheden kan niet worden gezegd dat eiser studies met een volledig leerplan heeft hervat en kan hij wel degelijk aanspraak maken op het voordeel van de bepalingen van artikel 124 van voormeld Koninklijk Besluit van 20 december 1963.

De vordering komt dan ook gegrond voor.

(...)

NOOT—Op hoger beroep van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening werd bovenstaand vonnis bekrachtigd bij arrest van 13 november 1975 van de 7e kamer van het Arbeidshof te Brussel.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE HASSELT

1e KAMER — 8 DECEMBER 1976

Voorzitter: de h. Pexsters

Advocaten: mrs. Dewijs loco Demal en Willems

Cheque—Diefstal van chequeboekje—Art. 35bis Chequewet—Aansprakelijkheid van de eigenaar van het boekje.

Van gedaagde werd een chequeboekje ontvreemd en niettegenstaande dat de bank in het binnenland verzet deed en een aantal buitenlandse banken verwittigde, werden de cheques bij buitenlandse banken aangeboden en genegocieerd.

Nu de bank geen bedrog of grove schuld kan worden verweten en het ook niet gaat om cheques die verloren of vervalst werden nadat de wettige geadresseerde ze ontvangen had, blijft de gedaagde tegenover de bank aansprakelijk. Daaraan doet niet af dat hij aangifte van de diefstal heeft gedaan bij de rijkswacht, en van de bank kon niet geëist worden dat zij de banken van heel de wereld inlichtte. Voor de bank bestaat geen wettelijke verplichting een verzekering te nemen voor het geval van diefstal van chequeboekjes.

Bank X. t/ A.

Feiten

Op 13 augustus 1969 opent verweerster bij het kantoor van aanlegster te Helchteren een zichtrekening en worden haar twee chequeboekjes en een eurochequekaart afgeleverd onder nr. 410.00549.

De 26 november 1973 worden te Valkenswaard die boekjes en die kaart, alsmede de identiteitskaart van verweerster uit haar alleenstaande wagen gestolen.

Verweerster geeft dit aan bij aanlegster en doet verzet bij aanlegster tegen de uitbetaling van de gestolen cheques op 27 november 1973.

Op 30 november 1973 laat de aanlegster aan verweerster weten dat zij luidens art. 35bis van de Wet van 1 maart 1961 verantwoordelijk is en aanlegster belooft haar medewerking ten einde het schadegeval zoveel mogelijk te beperken.

De klacht wegens diefstal wordt door verweerster gedaan aan de rijkswacht te Hechtel op 6 december 1973.

Na het verzet van verweerster opgenomen te hebben brengt aanlegster dit op haar verzetlijst binnenland en verwittigt vijf Nederlandse banken, de Banko Popular te Malaga en vijf Spaanse banken.

Ook verweerster verwittigde verscheidene buitenlandse banken.

Desniettegenstaande werden alle cheques bij verschillende buitenlandse banken aangeboden en genegocieerd en dit voor een bedrag van 355.420 fr. hetgeen door verweerster niet wordt betwist.

Dit bedrag werd door aanlegster op de rekening van verweerster gedebiteerd en daar verweerster nog andere bewerkingen deed en er interesten vervielen stond het debet van de rekening van verweerster op 20 februari 1975 op 409.132 fr.

Verweerster weigert dit debetbedrag aan te zuiveren en dit na uitdrukkelijk verzoek van aanlegster.

Aanlegster echter verzekerd zijnde bij de N.V. van de Belgische Boerenbond tegen het verlies van eurocheques en eurochequekaarten krijgt van haar verzekeraarster een vergoeding van 247.500 fr. die zij crediteert t.o.v. verweerster, en ten slotte vordert zij van deze laatste een som van 174.646 fr., zijnde het debetsaldo verhoogd met de interesten min 247.500 fr. ontvangen door de verzekeraarster.

Verantwoordelijkheid

Het bewijs is niet geleverd dat aan aanlegster bedrog of grove schuld kan worden verweten, want zij heeft alles gedaan wat in haar macht was om de schade te verminderen, alsook niet dat de cheques verloren of vervalst werden nadat de wettige geadresseerde ze ontvangen had.

Derhalve is ter zake art. 35bis van de Wet van 1 maart 1961 op de cheque van toepassing en blijft verweerster voor het schadegeval verantwoordelijk. Aanlegster beroept zich terecht ook tot staving van haar standpunt op de artt. 4 (4,4), 6 en 46 (3) van de algemene regelen van de bankverrichtingen.

Om bevrijd te zijn van haar verantwoordelijkheid is het niet voldoende dat verweerster aangifte heeft gedaan van diefstal aan een wettelijk gestelde overheid, in casu de rijkswacht, gelet op art. 35bis van voormelde wet.

Daarenboven is het een feit dat aanlegster alles gedaan

heeft wat mogelijk is om de kwestieuze uitbetalingen te verhinderen en men kan van haar niet eisen dat zij de banken van de hele wereld van de kwestieuze diefstal zou moeten inlichten.

Wat de verzekering betreft werpt verweerster op dat deze te laag is en zij hierdoor nadeel ondervindt. Er bestaat echter geen enkele wettelijke of tussen partijen overeengekomen bepaling volgens welke aanlegster zich zou moeten verzekeren zoals zij het desniettegenstaande toch heeft gedaan.

De eis van aanlegster is derhalve gegrond ook wat de interesten betreft en dit overeenkomstig de bepalingen vervat in het ontvangstbewijs van de Eurochequekaart door verweerster ondertekend en de bepalingen van de kredietrekening.

(...)

VREDEGERECHT TE BRASSCHAAT

1 SEPTEMBER 1976

Rechter : de h. De Bièvre

Advocaat : mr. Van Oevelen loco De Baeck

Huur — Woningen — Wet van 10 april 1975 en uitvoeringsbesluiten — "Huurovereenkomsten afgesloten op ..." — Betekenis.

In tegenstelling tot wat gezegd wordt in een antwoord van de minister van Economische Zaken op een parlementaire vraag, bedoelen de woorden "huurovereenkomsten afgesloten op ..." — die in de Wet van 10 april 1975 en de uitvoeringsbesluiten voor de bepaling van de verhogingscoëfficiënten worden gebruikt — de datum waarop de huurovereenkomsten tot stand kwamen en niet de datum waarop de huurder in het gehuurde zijn intrek nam.

N. t/ P.

Aangezien de betwisting tussen partijen in hoofdzaak voortspuit uit een meningsverschil betreffende de interpretatie van de woorden "huurovereenkomsten afgesloten" vanaf 1 januari 1973 tot en met 30 november 1973 "voorkomende in artikel 1, 2°, van het K.B. van 31 maart 1976 tot vaststelling van de coëfficiënten bedoeld in art. 4 van de Wet van 10 april 1975 betreffende de huurprijzen van woningen, welke woorden trouwens werden overgenomen uit gezegde wet evenals uit het K.B. van 14 april 1975 ;

Aangezien verweerders niet ernstig kunnen betwisten dat partijen een huurovereenkomst ondertekenden vóór 30 november 1973, aangezien zij op onze zitting van 30 juni 1976 verklaarden hun vorige woning eind december 1973 te hebben verlaten na ze minstens één maand vooraf regelmatig te hebben opgezegd ; dat niet kan worden aangenomen dat zij hun vorige woning hebben opgezegd alvorens er een nieuwe te hebben gevonden ; dat trouwens het exemplaar van huurcontract voorgebracht door aanleggers de datum 30 oktober 1973 draagt en verweerders (wier exemplaar geen datum draagt) niet eens beweren dat aanleggers de datum 30

oktober 1973 op hun exemplaar hebben aangebracht na ondertekening ervan door partijen en evenmin een andere datum van ondertekening voorstellen ;

Aangezien verweerders nochtans beweren dat met de woorden "huurovereenkomsten afgesloten op ..." of "vanaf ... tot ..." de wetgever niet heeft bedoeld de datum waarop de overeenkomst tot stand kwam (akkoord over voorwerp en prijs plus eventueel bijkomende modaliteiten, zoals in casu o.a. het onmiddellijk storten van een borg van 3.000 fr. bij de ondertekening), maar wel de datum waarop de huurder het pand is gaan betrekken, in casu 1 januari 1974 ;

Aangezien verweerders hierbij misleid zijn door een antwoord gegeven door de minister van Economische Zaken op vraag nr. 65 van senator Vandenhove van 25 juni 1975 (Belg. Senaat, nr. 41 van 15 juli 1975, Vragen en Antwoorden), luidend als volgt : "Antwoord : In artikel 4 van de Wet van 10 april 1975 betreffende de huurprijzen van woningen is in verscheidene alinea's sprake van huurovereenkomsten afgesloten 'op' of 'vóór 1 januari 1973' ; in de zin van dit artikel duiden de woorden 'afgesloten werd' niet op de datum van ondertekening van de huurovereenkomst maar wel op de datum van de aanvang van de werkelijke inhuurneming ; het is op dat ogenblik dat de uitvoering van de overeenkomst begint en dat de verplichtingen van de partijen uitwerking krijgen, met inbegrip het betalen van een huurprijs. De Wet van 10 april 1975 regelt in het bijzonder de huurprijs ; deze is slechts verschuldigd bij de aanvang van de uitvoering van de huurovereenkomst."

Aangezien men met verstomming kennis neemt van zulke juridische ketterij, daar er bij nagenoeg alle synallagmatische verbintenissen een zekere tijdsperiode verloopt tussen de datum van het tot stand komen van het contract (d.i. het afsluiten ervan) en de datum of de data waarop het moet worden uitgevoerd ; dat de wetgever, indien hij werkelijk zou hebben bedoeld wat door de minister staande wordt gehouden, niet de term "huurovereenkomst afgesloten op ..." zou hebben gebruikt maar b.v. "de datum van intrede van de huurder" ; dat trouwens in casu ook de uitvoering van de overeenkomst "begonnen is" vóór 30 november 1973, daar reeds bij het ondertekenen en dus "afsluiten" van het huurceel een borg gestort werd ;

Aangezien de herhaaldelijk door de wetgever gebruikte term "afgesloten op ..." (in 't Frans "conclu le ...") zó duidelijk is dat hij voor geen interpretatie vatbaar is ;

Aangezien aanleggers derhalve terecht de wettelijke indexaanpassingen hebben gevorderd vanaf 1 december 1974 tot 30 juni 1976 en hun eis gegrond is ;

(...)

RECHTSPRAAK IN KORT BESTEK

Raad van State (4e Kamer), 19 oktober 1976

Gebruik der talen in bestuurszaken—Gewestelijke dienst (intercommunale)—Inwendige dienst—Nietigheid—Procedure van rechtsherstel (art. 58, gec. wetten taalgebruik in bestuurszaken).

Door de N.V. Sogetra, een onderneming van grote werken, werd op 11 maart 1969 bij de Raad van State een verzoekschrift ingediend om de vernietiging te vorderen van :

1° een besluit van de minister van Openbare Werken van 22 oktober 1968 waarbij deze, op grond van artikel 8 van de Besluitwet van 3 februari 1947 tot regeling van de erkenning der aannemers, beslist, doch enkel met betrekking tot de uitvoering van één bepaald werk — met name de aanleg van een stuk autoweg, lopend van Schaarbeek tot Kraainem —, aan een onderneming, die zich doet kennen als een "Association en participation Vigny et Stewering", ontheffing te verlenen van de verplichting om te worden erkend als een onderneming die geacht wordt in staat te zijn werken van een bepaalde soort en omvang — zoals de aanleg van een strook van een autoweg — tot een goed einde te brengen,

2° een beslissing, genomen op 19 november 1968 door de raad van beheer van de Intercommunale Vereniging voor de Autoweg E5, waarbij de "Association en participation Vigny-Stewering" wordt aangewezen als de onderneming aan wie bij contract de opdracht zal worden gegeven om een gedeelte van de autoweg Brussel-Luik aan te leggen, met name de strook lopend van Schaarbeek tot Kraainem.

Op 11 december 1973 werd in deze zaak een eerste tussenarrest gewezen — arrest nr. 16.156 — waarbij de in het Frans gestelde memories van de Intercommunale E5 en van de minister voor Openbare Werken werden nietigverklaard wegens schending van de voorschriften op het gebruik der talen in de procedure voor de Raad van State en bevelen werd het geding te hervatten te rekenen van de dag waarop voor de verwerende partijen de termijn ingaat om een in het Nederlands gestelde memorie van antwoord in te dienen.

In een tweede tussenarrest van 29 april 1975 — arrest nr. 16.999 — wordt o.m. vastgesteld dat de Intercommunale E5 met een brief van 10 april 1975 een reeks nieuwe stukken had neergelegd "die zich voordoen als Nederlandse vertalingen of als in het Nederlands gestelde versies van oorspronkelijk in het Frans gestelde documenten, welke waren opgenomen in de bij de aanvang van het geding overgemaakte administratieve dossiers".

Op verslag van de staatsraad Vermeulen, oordeelt de Raad van State vooreerst, in een sterk gemotiveerd arrest, wat volgt:

"De Intercommunale Vereniging voor de autoweg E5 moet, haar rechtsstatuut en haar opdracht in acht genomen, beschouwd worden als een gewestelijke dienst in de zin van artikel 35, § 1, b, van de bestuursstaalwet gecoördineerd bij koninklijk besluit van 18 juli 1966, zodat krachtens de verwijzing die in artikel 35, § 1, gegeven is, de taal waarvan, voor de inwendige dienst in die intercommunale, gebruik moet worden gemaakt, vastgesteld dient te worden aan de hand van artikel 17, § 1, van diezelfde wet; indien een zaak betrekking heeft op de aanleg van een weg, is artikel 17, § 1, A, van toepassing, aangezien de ligging van de weg het voor de hand liggend criterium van localisatie uitmaakt voor alle administratieve werkzaamheden welke met betrekking tot die weg worden verricht; de aanleg van een strook van een autoweg verschijnt, indien de aanleg van die strook als een op zichzelf staande onderneming wordt uitbesteed, als een aparte zaak die als zodanig moet worden gelocaliseerd, wat ook het tracé van de autoweg, in zijn geheel beschouwd, moge zijn."

Daar het *in casu* ging om de aanleg, als een op zichzelf staande onderneming, van de strook Schaarbeek, Evere, St.-Lambrechts-Woluwe, St.-Stevens-Woluwe en Kraainem (drie gemeenten van het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad en twee gemeenten van het Nederlandse taalgebied) was de te gebruiken taal in de inwendige dienst, het Nederlands.

Het arrest vervolgt:

"Een minister, optredend als een orgaan van een centrale dienst in de zin van de artikelen 39 en volgende van de bestuursstaalwet, en, met hem, de bij dat optreden betrokken diensten van zijn departement — bijzondere bij dat departement ingestelde commissies inbegrepen — zijn krachtens artikel 39, § 1, ertoe gehouden om een zaak waarop artikel 17, § 1, A, 2°, van toepassing is, te behandelen in de taal door de zoëven aangehaalde bepaling opgelegd, terwijl zij, in verband met die zaak, krachtens datzelfde artikel 39, § 1, verplicht zijn in hun betrekkingen met een gewestelijke dienst als bedoeld door artikel 35, § 1, b, dezelfde door artikel 17, § 1, A, 2°, opgelegde taal te gebruiken, welke gewestelijke dienst overigens, krachtens dat artikel 35, § 1, b, eveneens tot het gebruik van die taal gehouden is."

In deze zaak waren alle interne bestuursverrichtingen in verband met het uitschrijven van de aanbesteding en met de toewijzing van de werken uitsluitend in het Frans verricht; aldus o.m.:

— het onderzoek van de ingediende inschrijvingen;

— de behandeling van de aanvraag om de "Association en participation Vigny et Stewering" te ontheffen van de verplichting als aannemer voor werken van een bepaalde soort en omvang erkend te zijn, meer bepaald het door de Commissie voor de erkenning van aannemers gegeven advies en de door de minister op 22 december 1968 genomen beslissing om de ontheffing te verlenen;

— de bestreden beslissing van de raad van beheer van de Intercommunale van 19 november 1968 tot toewijzing van het aannemingscontract aan de association;

— de verzending van dat contract naar de bestendige commissie voor advies ingesteld bij het door het koninklijk besluit nr. 204 van 1 oktober 1935, het negatief advies van die commissie van 29 november 1968 en de brief van de minister van 22 december 1968 waarin deze aan de Intercommunale doet weten dat hij het voornoemde negatief advies niet volgt en zich niet tegen de toewijzing van 19 november 1968 verzet.

De op 10 april 1975 aan de Raad van State overgelegde Nederlandse vertalingen of in het Nederlands gestelde versies van oorspronkelijk in het Frans gestelde documenten, acht de Raad van State niet conform met de procedure van rechtsherstel van artikel 58 van de gecoördineerde wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken:

"De wijze waarop, volgens artikel 58, lid 2 en 3, een administratieve overheid en door haar gepleegde overtreding van een voorschrift van de bestuursstaalwet waarbij voor het verrichten van een bepaalde bestuurshandeling het gebruik van een bepaalde taal wordt opgelegd, nadien kan goedmaken, komt hierop neer dat die overheid een beslissing neemt waarin zij in de eerste plaats zelf de nietigheid van de door haar verrichte en wegens het gebruik van een verkeerde taal onrechtmatige bestuurshandeling vaststelt — wat best gebeurt door die akte uitdrukkelijk in te trekken —, om dan, in de tweede plaats, de onrechtmatige akte uitdrukkelijk te vervangen door een nieuwe bestuurshandeling met volledig dezelfde strekking als de nietigverklarde en verricht in de wettig opgelegde taal; die rechtsherstellende beslissing — welke, indien ze betrekking heeft op een voor de Raad van State ontvankelijk bestreden beslissing, genomen kan worden op zijn minst zolang de zaak hangende blijft voor de Raad van State — moet uiteraard de datum dragen van de dag waarop ze genomen werd, doch tevens de nodige gegevens bevatten om te doen weten tot welke datum de vervangende bestuurshandeling geacht moet worden terug te werken."

De Raad van State stelt vast dat noch de Intercommunale E5, noch de minister van Openbare Werken ertoe gekomen zijn de nietigheid van de met overtreding van de taalwet verrichte bestuurshandelingen vast te stellen. De Raad van State oordeelt dan ook:

"Het streven naar taalhomogeniteit waarvan de bestuursstaalwet doortrokken is, sluit in dat, waar krachtens een bepaling van die wet voor het verrichten van bepaalde bestuurshandelingen uitsluitend een wel bepaalde taal moet worden gebruikt, het een overheid bedoeld door artikel 1 van de bestuursstaalwet, niet toegelaten kan zijn die handelingen in de twee talen te verrichten; die verplichting tot eentaligheid heeft tot gevolg dat, indien een bestuurshandeling onwettig in de twee talen is verricht, de ene zowel als de andere versie moet worden vernietigd — en niet alleen de in de onwettige taal gestelde versie —, omdat anders op de overtreding van het eentaligheidsvoorschrift in werkelijkheid geen sanctie staat, het omzeilen van het eentaligheidsvoorschrift in de hand wordt gewerkt en het fundamentele streven naar taalhomogeniteit wordt ontkracht."

"Hieruit volgt dat de met de brief van 10 april 1975 overgezonden stukken, zelfs die welke niet enkel een vertaling maar de Nederlandse versie van een oorspronkelijk Frans document uitmaken, niet ingepast kunnen worden in de procedure van rechtsherstel, voorgeschreven door artikel 58, lid 2 en 3, doch enkel ertoe geleid hebben dat naast de gehandhaafde oorspronkelijke Franse versie er een Nederlandse is gekomen, zodat men in werkelijkheid staat voor in de twee talen verrichte bestuurshandelingen terwijl ze, volgens de be-

stuurstaalwet, uitsluitend in het Nederlands moesten zijn afgedaan."

De conclusie ligt voor de hand: daar noch de Intercommunale E5, noch de minister voor Openbare Werken, ertoe gekomen zijn, ondanks het bevel van 27 november 1970 van de IIIe Franstalige kamer van de Raad van State, de verslagen van het bevoegde lid van het auditoraat en de tussenarresten, om op behoorlijke wijze — dit is overeenkomstig artikel 58, lid 2 en 3, van de bestuursstaalwet — gebruik te maken van de gelegenheid die ze hadden om in deze zaak de overtreding van artikel 17, § 1, A, 2°, goed te maken, moet de Raad van State, na bij tussenarrest ambtshalve de nietigheid van de door de verwerende partijen ingediende memories wegens overtreding van artikel 17, § 1, A, 2°, te hebben vastgesteld, onvermijdelijk ertoe komen ambtshalve vast te stellen dat de bestreden beslissingen wegens overtreding van datzelfde artikel 17, § 1, A, 2°, onrechtmatig zijn.

Zowel het besluit van de minister van Openbare Werken tot het verlenen van de vereiste ontheffing, als de beslissing van de Intercommunale E5 tot toewijzing van het aanneemingscontract, worden dan ook vernietigd.

(Eerste voorzitter: de h. A. Mast—Raadsheren: de hh. P. Vermeulen en G. Baeteman—Eerste auditeur: M.G. Rommen—Advocaten: mrs. Van Compennolle loco Cambier en Sosnowski loco M. en P. Gregoire—Arrest nr. 17.830 in zake N.V. Sogetra t/ Vereniging van gemeenten "Intercommunale Vereniging voor de Autosnelweg E5" en minister van Openbare Werken).

Kh. Turnhout (Voorz.), 25 oktober 1976

Handelspraktijken—Leurhandel—Inbreuk op de eerlijke handelsgebruiken.

Een tapijtenhandelaar, in het bezit van een leurvergunning ("kaart van ambulante handelaar" in tapijten) organiseert een verkoop in een zaal te Herentals, waarin, wegens dreigend brandgevaar, op bevel van de burgemeester, geen openbare dansfeesten meer mogen worden gehouden. Een Herentals tapijtenhandelaar vordert op grond van de artt. 20 (over handelspubliciteit), 24-26 (over uitverkoop) en 54 van de Wet op de handelspraktijken de stopzetting van de aangekondigde verkoop. Voor zover de vordering gebaseerd is op art. 20 wordt ze afgewezen wegens gebrek aan motivering, de inbreuk op de artt. 24-26 wordt niet bewezen geacht omdat uit de stukken die aan de rechtbank werden voorgelegd niet blijkt dat de gewraakte benaming "uitverkoop" zou zijn aangewend (art. 25 verbiedt het gebruik van deze benaming buiten de gevallen van échte uitverkoop vermeld in art. 24).

M.b.t. de tekortkoming aan art. 54 overweegt de voorzitter:

"De debatten, waarvan de inhoud toegelicht is in verweers besluiten, maken het mogelijk vast te stellen welke handeling aan verweerder verweten wordt als zijnde een met de eerlijke handelsgebruiken strijdige daad.

"De handelsverrichtingen, door verweerder aangekondigd en benaastigd, is, in aanmerking nemend zowel de zin der publiciteit, als het onbetwist zich meermaals en op meerdere plaatsen herhalen van een zelfde — uiteraard aan de inhoud van een 'uitverkoop', in zijn letterlijke betekenis, vreemd zijnde — verkoopactiviteit, inderdaad te verstaan als leurhandel (artikel 2 K.B. 28.11.1939);

"Verkoopen, beschouwd als leurhandel en vallend onder de reglementering ter zake, zijn inderdaad uitgesloten uit de bepalingen van artikel 53 der Wet van 14 juli 1971 inzake reizende verkopen.

"Het op enigerlei wijze te kort komen aan de reglementering ter zake van leurhandel, ter gelegenheid van het voeren van verkoopactiviteiten beschouwd als zijnde leurhandel, wordt echter aangemerkt als een overtreding der eerlijke handelsgebruiken, zoals verboden door artikel 54 der Wet van 14 juli 1971.

"Aanlegger, die zich tegen verweerder bepaaldelijk beroept op artikel 54, bewijst evenwel niet dat deze op enigerlei wijze is te kort gekomen aan de wetgeving inzake leurhandel.

"Het gegeven, vermeld in verweers besluiten, namelijk

'dat hij in bezit is van nodige vergunningen om tapijten via leurhandel en ambulante verkoop aan de man te brengen', wordt door aanlegger geenszins betwist.

"Een overtreding van het voorschrift van artikel 1 K.B. 28 november 1939, is derhalve in casu geenszins bewezen.

"De verkoopactiviteit wordt aangekondigd en uitgeoefend in een zaal 'Odion', een lokaal, inderdaad niet specifiek bestemd om gebruikt te worden voor de verkoop of voor verkoopaanbiedingen, maar onbetwist vrij toegankelijk voor het publiek voor de duur van de tentoonstelling met het oog op verkoop, tijdens de openingsuren.

"De bewering van aanlegger, dat, wegens brandgevaar, bij bevel van de burgemeester te Herentals het inrichten van openbare dansfeesten in deze zaal verboden werd, invalideert geenszins het voor het publiek vrij toegankelijk zijn van de zaal, en is niet ter zake dienend.

"De te onderzoeken verkoopactiviteit is derhalve als leurhandel te beschouwen, zoals bepaald in artikel 2, 3°, K.B. 28 november 1939."

Besluit: de vordering word ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

(Voorzitter: de h. J. Van Cauwenberg—Advocaten: mrs. C. De Peuter en J. Lievens loco Jamar.)

NOOT—Het bevelschrift ligt in de lijn van de arresten van het Hof te Gent van 24 mei 1974 (B.R.H., 1975, 567, met noot van M. ROTHÉ) en 27 juni 1975 (R.W., 1975-76, 931, met noot van STUYCK) die, in navolging van de jurisprudentie van vóór de wet handelspraktijken, aan de woorden "toegankelijk voor het publiek" uit de leurhandelwet (het K.B. nr. 82 van 28 november 1939) een ruime interpretatie geven: ook de tijdens de verkoop toegankelijk gemaakte (bv. privé-) zaal is "toegankelijk voor het publiek" in de zin van art. 2 van genoemd besluit. Er is ook rechtspraak in de tegenovergestelde zin (o.m. van hetzelfde hof, m.n. van 20 november 1973, R.W., 1974-75, 50). Voor een overzicht van de rechtspraak in eerstgenoemde en de — nu toch wel minoritaire — rechtspraak in laatstgenoemde zin, zie STUYCK, DEMEYERE en POTVLIJGE, in *Jura Falconis*, XII, 1976-77, nr. 72 e.v. en M. ROTHÉ in B.R.H., 1975, 574.

Deze twistvraag zal vermoedelijk nog een tijdje verder dueren: in het (reeds in de Senaat goedgekeurde en momenteel in de Kamer behandelde) ontwerp van wet betreffende de uitoefening van de ambulante activiteiten (*Parl. Doc. Senaat*, 1975-1976, nr. 844, en *Parl. Doc., Kamer*, 1975-1976, nr. 946), dat het K.B. nr. 82 van 28 november 1939 zal vervangen, wordt de "ambulante activiteit" ongeveer gedefinieerd als de reizende verkoop uit de wet op de handelspraktijken, zonder dat artikel 53 evenwel wordt afgeschaft. In de afbakening met art. 53, dat sinds het m.i. (zie R.W., 1974-75, 1963 — en in dezelfde zin Voorz. Kh. Brussel, 5 september 1975, R.W., 1975-76, 619, P. DE VROEDE, B.R.H., 1975, 605 en M. ROTHÉ, *t.a.p.*, 576) onwettig K.B. 22 april 1974 (medio december 1976 was het verzoek tot nietigverklaring bij de Raad van State nog niet uitgesproken) enkel nog op verkopen in niet voor het publiek toegankelijke lokalen toepasselijk zou zijn, wordt voorzien door invoering in de nieuwe wet van het begrip "normaal voor het publiek toegankelijk". Een uitvoeriger commentaar op deze nieuwe reglementering zal in de rubriek wetgeving volgen wanneer de wet zal zijn goedgekeurd.

J. Stuyck

Vred. Sint-Truiden, 9 december 1975

Onrechtmatige daad — Aansprakelijkheid — Ouders — Kind dat na schooltijd door buurvrouw naar huis gebracht wordt, veroorzaakt ongeval — Ouders blijven aansprakelijk.

Een kind dat plots de straat overliep werd door een auto aangereden. De eigenaar van de wagen heeft de ouders gedagvaard tot vergoeding van de schade aan zijn wagen. De ouders hebben vervolgens in vrijwaring geroepen de buurvrouw die het kind na schooltijd naar huis bracht.

Na te hebben beslist dat de schuld voor het ongeval bij het kind lag, daar de wagen reeds dicht bij het kind was

toen het plots overliep, zodat de bestuurder het niet meer kon mijden, onderzoekt de rechter of de ouders op grond van art. 1384 B.W. aangesproken kunnen worden:

"Overwegende dat door mevrouw J. (de buurvrouw) aangevoerd wordt — hetgeen niet ontkend wordt — dat, bij wijze van vriendendienst, afwisselend mevrouw M. (de moeder) en zijzelf de kinderen om 16 u. bij het eindigen van de schooltijd gaan afhalen;

"Overwegende dat, in casu, logischerwijze niet kan worden volgehouden dat mevr. J. de verantwoordelijke bewaking, zoals bepaald in de wet, had van het slachtofferdje en zij derhalve niet aansprakelijk kan worden gesteld overeenkomstig art. 1384 B.W. (hier volgt een verwijzing naar Cass., 9 juli 1934, *Pas.*, 1934, I, 352, met citaten uit DE PAGE, II, nr. 973, B, inzonderheid de voetnoten 6 op blz. 962, en 2 op blz. 963);

"Overwegende dat in die omstandigheden de daad van mevrouw J. niet van dien aard is dat de burgerlijke verantwoordelijkheid van de ouders wordt beïnvloed;

"Overwegende dat de schuld van mevrouw J. bij het ontstaan van de schade in kwestie overeenkomstig art. 1382 B.W. niet bewezen is, daar zij alle mogelijke voorzorgsmaatregelen heeft getroffen door twee van de kinderen bij de hand te nemen, en het derde, nl. het slachtofferdje, naast haar stond toen het overliep;

"Overwegende anderzijds dat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de vader — en na zijn overlijden, de moeder — voor de schade veroorzaakt door een onrechtmatige daad van zijn minderjarig, niet ontvoegd en bij hem inwonend kind, gegrond is op een vermoeden van fout, zowel in de opvoeding die aan het kind gegeven werd, als in het toezicht dat op het kind uitgeoefend moet worden (Cass., 23 november 1971, *R.W.*, 1972-73, 406);

"Overwegende dat verweerders V. dit vermoeden van fout niet ten genoegen van recht weerleggen en derhalve alleen aansprakelijk dienen te worden gesteld voor het ongeval."

Ondanks wat gezegd wordt in de voorlaatste hierboven afgedrukte overweging, veroordeelt het vonnis beide ouders. (Rechter: de h. Roelands—Advocaten: mrs. Corthouts, Aerts en Driesen—In de zaak: P. t/ echtgenoten V., en echtgenoten V. tegen echtgenoten J.)

BOEKEN

R. DILLEMANS en A. DE MOOR, *Wegwijs in de doolhof van rechten, verplichtingen, voorzieningen, Davidsfonds, Leuven, 1977, 686 p.*

Onder de auspiciën van het Ministerie van Nederlandse Cultuur en van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de K.U. Leuven verscheen zopas deze "Wegwijs", waar door menigeen sinds enige tijd werd naar uitgekeken. Hoewel op wetenschappelijk verantwoorde wijze opgesteld gaat het hier niet om een wetenschappelijk werk. De auteurs stelden zich tot doel om in één omvangrijk boek alle rechtsmateries te brengen waarmee de gewone man in het dagelijks leven geconfronteerd wordt, en dit te doen op een manier en in een taal die deze materies toegankelijk zouden maken voor deze gewone man.

Gezien deze optiek wordt met het boek geen volledigheid nagestreefd, integendeel: men vindt er die rechtsmateries in weer waar iedereen wel eens mee te maken heeft (huwen, kinderbijslag, huren, kopen, betalen, inkomstenbelasting, enz.), alsook die die inzonderheid of uitsluitend de "underdogs" aanbelangen (derde leeftijd, handicap, gewaarborgd inkomen, mensen in nood, enz.); over andere materies als bv. het vennootschapsrecht werd er bewust geen informatie in opgenomen.

De opdeling van de behandelde stof gebeurde op een functionele wijze: volgens (50) trefwoorden die elk een bepaalde situatie uit het gewone leven opnemen en er zo volledig mogelijk over informeren; dit brengt met zich mee dat op een aantal plaatsen de in de rechtswetenschap traditionele opdelingen doorbroken worden.

De taal waarin het werk geschreven is contrasteert nogal scherp met de door ons juristen gebezigde rechtstaal. In hoeverre men erin geslaagd is om de kloof te overbruggen met de gewone schrijftaal is vooralsnog moeilijk uit te maken (het blijft een boek over recht), er is in elk geval een lofwaardige poging toe ondernomen. Het werk bezigt de methode van de directe aanspreekvorm; het doorlopend geje-d en ge-jou-d is echter hier en daar wel wat overdreven (zo lees je op p. 86: "Als je een natuurlijk kind bent..., dan...").

Wanneer gezegd wordt dat het werk bedoeld is voor de gewone man moet dit niet al te letterlijk worden opgevat: we zien nog niet direct de dokwerker, de dienstbode of de kleine landbouwer zich in "Wegwijs" verdiepen om te weten te komen wat zijn rechten zijn. Veeleer is te verwachten dat het boek in handen en ten goede zal komen van mensen uit de middengroep, die een bepaald opleidingsniveau achter de rug hebben. Ook zal het zijn dienst bewijzen aan mensen die in hun beroep of door hun positie te maken hebben met het opvangen van problemen van de gewone man.

Het werk behandelt niet alleen rechtsmateries, maar het bevat ook een heleboel praktische informatie, o.m. adressen en telefoonnummers van dienstverleningsinstellingen allerhande.

Een belangrijk probleem waarmee een opzet als dit geconfronteerd wordt is het up-to-date zijn van de gegeven informatie. Door het voortdurend veranderen van de rechtsregels zal "Wegwijs" onvermijdelijk vlug verouderd zijn, wat voor een praktisch boek voor de gewone man veel meer nadeln biedt dan voor een wetenschappelijk werk. Men heeft dit wel enigszins willen opvangen door reeds hier en daar vooruit te lopen op hervormingen die nakend zijn. Er is door de auteurs ook gedacht aan de follow-up van het project, en er is toegezegd dat een nieuwe herwerkte uitgave over drie jaar verwacht mag worden.

Door de verspreiding op grote schaal kan "Wegwijs" aangeboden worden aan zeer lage prijs (345 F. voor leden van de uitgevende vereniging, 375 F. in de boekhandel), wat uiteraard een belangrijke factor is om het in het bereik van zoveel mogelijk mensen te brengen.

Hoewel dit boek — hoe kon het anders? — de vrucht is van collectief werk waarbij vooral het wetenschappelijk en academisch personeel van de rechtsfaculteit van de K.U. te Leuven betrokken was, alsook een aantal organisaties van zeer uiteenlopende aard (ik vermeld alleen Caritas Catholica en Wetswinkel Leuven), komt de verdienste ervan in de eerste plaats toe aan de auteurs, prof. Roger Dillemans, die reeds meer dan vijf jaar geleden het plan opvatte tot het uitgeven van een dergelijke volksbrochure vanuit zijn voortdurende confrontatie met de diepe aliënerie die ons tot labirynth gedegenereerde systeem van sociale voorzieningen bij menigeen veroorzaakt, en Anne De Moor, die de weinig benijdenswaardige opdracht had dergelijk veelomvattend project te coördineren.

"Wegwijs" verdient in elk geval de plaats die de auteurs ervoor opeisen, te weten naast ieders telefoonboek (voor degenen die er een bezitten!).

P. Sinaeve

MEDEDELINGEN

Verslag studiedag Cride over het beheer met bijstand

Op woensdag 22 december 1976 organiseerde het C.R.I.D.E. (Centre de recherches interdisciplinaires droit-économie) van de U.C.L. te Louvain-la-Neuve, een eerste studiedag over het ontwerp betreffende het beheer met bijstand (*Parl. Doc., Kamer, 1975-76, nr. 937/1*). Voor een talrijk en geïnteresseerd publiek werd er tijdens de voormiddag door drie rapporteurs de algemene economische en juridische context van de problematiek behandeld: M. Michaux: *Prévenir ou organiser la disparition d'entreprises, problématique économique et solutions juridiques actuelles*; F. t Kint: *La gestion*

assistée, mode juridique complémentaire de traitement des entreprises en difficulté en J.L. Duplat: Pratique du traitement des entreprises en difficulté.

Uit de discussie tijdens de namiddag bleek vooral een duidelijke ongerustheid bij de financiële instellingen over de weerslag van de maatregelen op de kredietwaardigheid van ondernemingen, en een opvallende onzekerheid over het juiste toepassingsgebied en de praktische draagwijdte van de procedure. Sommigen wensten een uitbreiding van het toepassingsgebied naar kleinere ondernemingen, omdat zij van het beheer met bijstand in de eerste plaats een middel verwachten om ondernemingen, ongeacht hun grootte, te helpen bij het overwinnen van ernstige maar tijdelijke moeilijkheden. Anderen daarentegen zouden het beheer voornamelijk als een instrument om de werkgelegenheid te behouden willen gehanteerd zien en dit ongeacht de ernst van de moeilijkheden.

Tegen deze achtergronden werd voorts o.m. gesproken over de rol van de rechtbanken en de middelen waarover zij zullen beschikken, de plaats van de overheidssteun in de procedure en de aansprakelijkheid van de staat en de experten die worden aangesteld.

Een verdere studie van het ontwerp zal ongetwijfeld gemakkelijker worden door de uitvoerige documentatiemap die ter beschikking van de deelnemers werd gesteld. Uit de samenstelling ervan blijkt opnieuw, zoals trouwens uit de referaten en de bespreking, het nut van de door het CRIDE nagestreefde interdisciplinaire behandeling. Hierin vindt men o.m. een grondige juridische bespreking van het K.B. van 15 oktober 1934 over het beheer met bijstand, een uittreksel uit commissiedocumenten van een Vlaams Economisch Congres.

Jacques Steenberghe

TIJDSCHRIFTEN

De Verzekeringswereld

hg. 14, okt. 1976, nr. 166.

J. Stasseyns, De praktijk leert ons—A. Muylaert, In en om het Parlement—R. Van de Moortele, Fiskale rubriek—Fiskale hervormingen—Magazine—Zwanenzang, Ten kantore van... dhr. C. Spoelder—H. De Graef, Rechten en plichten der echtgenoten, huwelijksvermogensstelsels en derden—A. Putteers en J. Van de Ryck, De verzekering tegen arbeidsongevallen—Rechtspraak.

Tijdschrift voor Gemeenterecht

hg. 28, okt. 1976, 10e aflevering.

Verkiezingen—belastingen—bezoldigingen—bossen en wouden—burgerlijke stand—federaties van gemeenten.

De Gemeente

hg. 51, okt. 1976, nr. 285.

Van de redactie—Congres van de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten - Brugge 3 juli 1976—J.-M. Leboutte, Wet betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten—Wetgeving—Rechtspraak (met commentaar)—J. Verhasselt, Verzorg Uw taal!

Europees Vervoerrecht

vol. X, 1975, nr. 6.

P.P. Vreede, Combined Transport—Inland Navigation—J. G. Helm, Combined Transport bij Road and Rail—R.R. Nys, Legal aspects of the Carriage of goods by air—J. Naveau, Combined Transport and the airlines—G.H. Ullman, Combined Transport to and from the United States—T.F. Poole, M.B.E., T.D., Insurance aspects of Combined Transport—H. Voet, Combined Transport and General Average.

Rechtspraak der Haven van Antwerpen

hg. 119, 1975/76, 5e en 6e aflevering.

Aansprakelijkheid buiten contract—Commissionair-expediteur—Scheepsvoorrechten—Verhuring van diensten—Vervoer over de lucht—Verzekeringen—Zeebevrachting.

Case Summary

1 nov. 1976.

Bulletin van de Europese Gemeenschappen Commissie

hg. 9, 1976, nr. 9.

1e deel: gebeurtenissen en studies—2e deel: activiteiten in september 1976—3e deel: documentaties.

Nederlands Juristenblad

hg. 51, 23 okt. 1976, nrs 36-37.

J.C.M. Leyten, Inleiding in het recht (ten geleide)—H.J. van Eikema Hommers, Encyclopedie der rechtswetenschap en algemene inleiding tot de rechtswetenschap—J. ter Heide, Enige opmerkingen over Inleiding-onderwijs aan de Juridische Fakulteit van de Erasmus Universiteit Rotterdam—A. Komen, De encyclopedie der rechtsgeleerdheid aan de Universiteit van Amsterdam.

hg. 51, 6 nov. 1976, nr. 38.

H. Th. J.F. van Maarseveen, Initiatief-wet en regering—W.C.E. Hammersstein-Schoonderwoerd, De aansprakelijkheid voor onrechtmatig handelen van jeugdigen—K. Wiersma, In memoriam C.A. de Meijere—J.A.J. van Goethem, Spreken is zilver, schrijven is fout—A.C. Jeras, Spreken is minder zilver, schrijven is meer goud—Ch. J. Enschedé, Spreken is zilver, schrijven is goud, Over betere proceswaarborgen in strafzaken en over strafrecht en politiek—H.U. Jessurun d'Oliveira, Naschrift—A. Eiff-Klein Lankhorst, Notariële jaarvergadering—Rechtspraak—Hof van Justitie EG.

hg. 51, 13 nov. 1976, nr. 39.

J.K. Franx, Internationale echtscheidingen: enkele recente ontwikkelingen—J. van Andel, In memoriam Mr. J. Lichtenstein en Mr. J.C. Somer—A. Geurtsen, Het werk aan het nieuwe B.W.

Weekblad voor Privaatrecht, Notariaat en Registratie (WPNR)

hg. 107, 23 okt. 1976, nr. 5363.

C.A. Kraan en mr. A.A. van Velten, De afweging van de belangen van verkopers en kopers van woningen (I)—Wetsontwerp uitgave-contract, geamendeerd door een studiecocommissie van de Vereniging voor Auteursrecht.

hg. 107, 30 okt. 1976, nr. 5364.

C.A. Kraan en mr. A.A. van Velten, De afweging van de belangen van verkopers en kopers van woningen (II, slot)—A.J.C.M. van den Bossche, De ambtsplicht van de notaris—L.J.M. de Leede, Overzicht der Nederlandse rechtspraak, Verbintenissenrecht.

hg. 107, 6 nov. 1976, nr. 5365.

H.G.F.M. de Kok, Een commentaar bij de Memorie van Antwoord voor Boek 6 NBW Titel 2—J.C.M. Leyten, De onrechtmatige daad, begaan door een minderjarige—G.H.A. Schut, Aansprakelijk voor schade veroorzaakt door gebrekkige zaken, gevaarlijke stoffen, opstellen en dieren—P.A. Stein, Van kettingbeding naar kwalitatieve verbintenis.

Advocatenblad

hg. 56, okt. 1976, nr. 8.

H. Kuyper, Zo zijn onze manieren—H. Franken, Moet de rechterlijke organisatie veranderen?—Gebrek aan feitelijke gegevens—P.L.J. Rassers, Tuchtrect—A. Van der Deure en G.R. Rutgers, Een erezaak of een kwestie van broodnijd—W.F.C. Stevens, Symptoom van een identiteitskrisis—De wet AROB en de advocaat—International Bar Association—Het woord is aan de lezer—Van de algemene raad—Uit de algemene raad—Mededelingen—Rechtspraak.

TVVS Ondernemingsrecht

hg. 19, okt. 1976, nr. 10.

M.J.A. van Mourik, De vennootschap onder firma als overeenkomst en rechtspersoon (II, slot)—Claude Lempereur, De Belgische bankcommissie en de openbare aanbiedingen tot aankoop—Actualiteiten—Rechtspraak.

Data Juridica

hg. 4, okt. 1976, nr. 10.

Documentatie van juridische literatuur.